Ч. 244 (14.788). ЛЬВІВ, ПЯТНИЦЯ 5. ЛИСТОПАДА 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5.00 зол.
Чвертьрічно	15.00 „
Піврічно	30.00 „
Річно	60.00 „

В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Переговори між Бурґосом і Льондоном зближуються до кінця.

Всі британські часописи стверджують, що переговори між урядами британським та еспанським національним у справі наладнання нормальних взаємин зближуються до кінця. Велика Британія установить дипльоматичного аґента в Бурґосі, крім того на території обсадженій національними військами матиме кількох консулярних представників.

Авас довідується з добре поінформованих джерел, що льондонський уряд уже давно повідомив паризький, що він думає вислати до Бурґосу торговельного представника; зробить він це безпосередньо після пленарного засідання комітету неінтервенції, що відбудеться в Льондоні нині (четвер) пополудні.

КОГО НАМІЧЕНО НА АҐЕНТІВ?

Льондонські часописи припускають, що еспанським дипльоматичним аґентом у Льондоні буде князь Альба, неофіційний представник уряду з Бурґосу у Женеві підчас недавньої сесії Ліги Націй; британським аґентом у Бурґосі — сер Роберт Годжсон.

Розвіваються леґенди про італійців у Еспанії.

Як повідомляє Авас, у колах брюссельської міжнародньої конференції припускають, що скількість італійських добровольців у Еспанії не є така велика, як це загально припускали на основі інформацій лівої преси. Також виявилась неправдивою вістка про італійську окупацію Мальорки. На ділі є там лише 2 італійські летунські майдани і кадра німецьких та італійських летунських техніків.

ОБА ЕСПАНСЬКІ УРЯДИ ПРИЙМУТЬ КОМІСІЇ КОМІТЕТУ НЕІНТЕРВЕНЦІЇ.

Авас подає: У колах британської та французької делеґації на брюссельській конференції припускають, що оба еспанські уряди приймуть комісії комітету неінтервенції, які мають підготовити евакуацію добровольців з Еспанії, якщо дістануть відповідні ґарантії.

155-ОХ УБИТИХ І 269-ОХ РАНЕНИХ НА ВУЛИЦЯХ МАДРИДУ.

Авас повідомляє: Національна артилерія збомбардувала вчора середмістя Мадриду, вбиваючи 155 осіб і ранячи 269. До цієї цифри не враховано ранених, які власними силами дійшли до своїх домів

Початок брюссельської конференції.

НЕҐАТИВНЕ СТАНОВИЩЕ ІТАЛІЇ.

Вчора (середа) в 11. годині бельгійський міністр закорд. справ Спак отворив брюссельську конференцію, в якій бере участь 19 делеґацій. Він висловив жаль, що не всі запрошені взяли участь у конференції та підкреслив, що конференція не матиме характеру якогось міжнародного трибуналу, що потягнув би Японію до відповідальности, вона шукатиме лише безсторонно замирення.

Делеґати Злучених Держав, Анґлії та Франції підмітили в загальникових фразах безсторонність конференції.

Голова італійської делеґації гр. Марешонті застерігся, що постанови конференції не можуть мати характеру хочаби посереднього примусу чи репресій та не можуть брати в рахубу навіть „моральної кварантани одної з воюючих сторін". Зрештою конференція не є компетентна розглядати причини конфлікту. „Плятонічні" резолюції конференції, стверджуючі її повне безсилля, на нішо не здадуться. Одиноким шляхом до замирення було би візвати Японію й Китай до безпосередніх переговорів, але в такому випадку ціла конференція зайва.

Делеґат Китаю, Уеллінгтон Коо насвітлив історію китайсько-японського конфлікту, заперечуючи японські закиди про протияпонську змову й скомунізовання Китаю. Мирне закінчення конфлікту, заявив Коо, можливе тільки годі, коли Японія здержить агресію. Китай не заперестане боронитись перед японською інвазією й таким чином боронитиме теж матеріяльних інтересів усіх держав у Китаю й засаду пошани всіх договорів

ГОЛОСИ ІТАЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ ПРЕСИ

Німецька преса підкреслює недоцільність конференції в Брюселі: Анґлія хоче там перевести в діло свій плян порозуміння. На такий плян тепер уже запізно. При цій нагоді німецькі часописи атакують міністра Ідена за його погляди у справі німецьких кольоній.

Подібно глядить на брюсельську конференцію й відомий італійський публіцист Вірджініо Ґайда. На його думку війна Японії з Китаєм в нічому не нарушує вашингтонського договору з 1922 р. Дві англьосаські держави — себто Анґлія й Америка — занимають явно протияпонське становище, тому ніодна з них нездібна до успішної інтервенції в обороні Китаю. Совіти, хоч назагал у своїй пресі бють на тривогу, не виступлять збройно проти Японії, лише обмежаться до достави зброї. Колиб СССР видав війну Японії, тоді він наразився би на розпад

Великий муфті Єрусалиму може залишитись у Ливані.

ЛЬОНДОН НЕ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИДАЧІ ВЕЛИКОГО МУФТІЯ.

„Таймс" повідомляє, що великому муфтієві Єрусалиму дозволили залишитись на території ливанської республики під умовиною, що він занехає політичну діяльність.

На запит у британській палаті громад міністр кольоній Ормсбі Ґор заявив, що британський уряд не домагався від французького видачі великого муфтія.

Щойно тепер Китай зриває фінансові взаємини з Японією.

Як говорять у Шангаю, китайські банки рішили зірвати взаємини з японськими від хвилини вибуху війни та занехати всі торговельні трансакції. „Китайський центральний банк" не приймає ніяких векселів ні чеків, що походять з Японії.

✝

У 25-літні роковини смерти основоположника української національної музики, великого композитора і громадянина, почесного члена наших установ

МИКОЛИ ЛИСЕНКА

відправиться в суботу 6. листопада 1937 в год. 6-ій вечором в Преображенській церкві (вул. Краківська у Львові)

ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА

на яку запрошує усе українське громадянство

Музичне Т-во і Вищий Муз. Інститут ім. М. Лисенка у Львові, Співочі Т-ва: „Льв. Боян", „Сурма", „Бандурист"; Союз Українських Проф. Музик у Львові.

Проти милостині і за загальну допомогу.

(ВІД ВЛАСНОГО КОРЕСПОНДЕНТА.)

Берлін, 1. листопада.

В неділю дзвонить хтось у входових дверей. Відчиняю, перед дверима стоїть пан Фішер. „Здорові були, пане Шпак, зима вже за плечима, наша кампанія зимової допомоги почалася. Чи можу числити на якийсь даток? — Сьогодні ж неділя одної страви — чи їсьте ви все ще в ресторані".

— Так, я їм у ресторані.

— Тоді вибачте, прошу. — І пан Фішер уже дзвонить до сусідів й вони радо підписують листу, записують у ній даток, який вони дають на фонд зимової допомоги. В кожному помешканні свого бльоку дзвонить пан Фішер в неділю „одної страви" і в одних дістає датки, у других, що не варять дома, запевнення, що вони їдять у ресторані.

„Неділя одної страви" це один із геніяльних винаходів національно-соціялістичного німецького уряду. Всі ресторани Німеччини, почавши від найзвичайнішого шинку до найбільш люксусового готелю мають на обід ті самі страви. Є їх до вибору яких 3—4. Сам міністр пропаґанди Ґебельс, складає стравоспис на ці неділі і вже кілька днів наперед оголошують часописи, які страви будуть стояти до вибору в „неділю одної страви". Страви ці бувають все дуже звичайні: наприклад капусняк з мясом, горох зі солониною, картопляна зупа з мясом і т. п. поживні зупи. На обід можна дістати тільки ці зупи, без жадної перекуски перед нею ані лакоминки після неї. Ціна досить низька, дешевша як за пересічний обід. За кожну зупу підписується бон, відштемпльований організацією зимової допомоги. Половину цього бону дістає гість, половину задержує ресторан; — для обох частин це є посвідка, що вони взяли участь в акції зимової допомоги. Власник ресторану мусить у „неділі одної страви" зректися власного доходу за кожний підписаний бон мусить він віддати якусь суму (її означають відповідно до якости ресторану та ціни страви) організації зимової допомоги. Страв без підписування бону не видається бо й гостеві бон потрібний, він віддає його як посвідку участи в „неділі одної страви" у свого „бльоквартʼ"-а.

Організація „зимової допомоги" це діло міністра пропаґанди Ґебельса. Спершу, як число безробітних зимою доходило до мілонів мала організація „зимової допомоги" добродійний характер, та новий підхід до справи затер добродійність цієї великої акції так, що зробили з неї справу соціялістичної солідарности. Виходячи з того, що брати милостиню та її давати псує характер людини, д-р Ґебельс кинув гасло що

кожний німецький громадянин має право заспокоїти свій голод і має право на теплу хату. А як він сам власним заробітком цих потреб заспокоїти не всилі, то інші, що заробляють, мають обовязок його підтримати. Кожний мусить принести жертву для тих, що їм гірше ведеться. Так повстала ціла організація допомоги незаможним і до неї втягнули властиво кожного громадянина, який має сякий-такий заробіток. Від жовтня до березня відтягають кожному автоматично вже від його платні (на це мусить кожний добровільно дати згоду і випадки, щоб хтось такої згоди не дав, невідомі) якийсь відсоток на „зимову допомогу". За зимове півріччя віддає кожний працюючий громадянин, що тижня т. зв. „фунтовий даток" у натураліях — фунт рижу, муки, чи цукру тощо. „Блькварти", що ці датки збирають роблять це безплатно присвячуючи цій акції солідарности безмежно багато часу й зусиль.

Сума цих датків, зложених із відсотків від заробітків, з датків у натураліях, з доходів „неділі одної страви" приносить за зимовий сезон сотні міліонів марок. Тепер, як безробіття в Німеччині нема, а є лише дуже малий відсоток мешканців, яким зимова поміч мусить приходити з підмогою, це переважно та частина населення, що або внаслідок поважного віку, або каліцтва до праці вже нездібна. Датки в натураліях розділюють поміж ними, або серед людей, яких заробітки дуже низькі. Однак грошеві суми, зібрані на зимову допомогу далеко більші, як потреби для тих найбідніших. Подекуди більша частина зібраних міліонів іде на інвестиції у т. зв. загально-корисні підприємства, отже в підприємства державного характеру, які дають варстат праці сотням тисяч громадян або творять вартости для всіх доступні як напр. автостради тощо. Таким робом ці суми йдуть посередньо теж на зимову допомогу, бо на ті ділянки, що саме в зимі (в приватній господарці) входять у стадію супочинку, загрожуючи безробіттям усім, що працюють у тих ділянках.

Зліквідування безробіття особливо в зимі та зимова допомога творять заворожене коло. Геббельс міг би сказати: безробіття зліквідоване, значить акція зимової допомоги тепер зайва. Та якби не було цієї акції то появилось би нове сезонове безробіття. Імовірно ще одна не менше важна причина істнує, чому інтенсивність цієї акції не зменшують, а навпаки її розвивають: це її моральна сторінка. Уряд хоче защіпити в народі готовість та здібність приносити жертви для державних інтересів. Пів року віддає кожна працююча людина частину свого заробітку на державні цілі. Пів року має кожний свідомість: ця моя лепта дає другому, може й мені самому можливість прожитку. Ця свідомість витворює та скріпляє духа народньої солідарности, отже моральна сторінка цієї акції може ще важніша, як матеріяльна. Бо що засоби, коли вони дійсно необхідні, найдуться, то це показалося вже нераз в останніх роках. Та коли ці засоби є висловом жертви кожного для добра всіх, в цьому лежить велитенська динаміка сконсолідованого народу.

Маріян Шпак.

Черговий удар на українську кооперацію на Волині.

Вчора подали ми коротку телефонічну вістку про замкнення повітовим староством у Луцьку Районової Молочарні в Княгининку. Сьогодні містимо отсей допис у цій справі:

Як відомо, наша молочарська кооперація на Волині веде свою працю серед специфічних відносин. Віддана під опіку польського „Звйонзку Ревізійного спулдзельні заробкових і господарчих Р. П. у Варшаві" — торговельно й організаційно належить вона до Маслосоюзу. Така комбінація не дуже подобається місцевим чинникам. І так як колись давніше добачували вони якусь політичну роботу у самій приналежности якоїнебудь кооперативи до Р. С. У. К., так тепер під політику підтягають приналежність до Маслосоюзу. Правда, „Звйонзек Ревізійний" перед своїм приходом на Волинь погодився на спільній конференції з Р. С. У. К. і М. С. на те, щоб усі наші молочарні збували масло через Маслосоюз. Одначе проте мабуть за його відомом влада вживає всяких можливих заходів, щоб довести до відірвання всіх наших молочарень від Маслосоюзу. А коли проводи Р. М. на Волині з чисто господарських мотивів не хотіли зірвати торговельно-господарських звязків з Маслосоюзом, тоді посипалися на них ріжні „благодати" у виді санітарно-будівельних приписів та інших законних розпорядків.

Ще м. р. весною дістала Р. М. в Княгининку доручення від повітового старостова в Луцьку (з дня 17. III. 1936) зліквідувати негайно молочарню через браки санітарно-будівельного характеру. На інтервенцію проводу Р. М. у цій справі віцестароста заявив зовсім ясно, **що все наладнається, коли Р. М. дасть масло до „Звйонзку"**, та зірве всякі звязки з Маслосоюзом і його організаціями на Волині. Кілька днів пізніше староста заявив делегації з Р. М., що він хоче бачити нашу молочарню сильною і тому бажає, щоб Р. М. в Княгининку негайно получилася з чеською молочарнею в Антонівці, яка доставляє вже давно масло до „Звйонзку". Але коли управа Р. М. договорилася з чеською молочарнею до того, що при злуці згаданих молочарень перемаючою буде Р. М. в Княгининку, „Звйонзек" і староста видали негайно доручення стримати всякі підготовні праці дотично злуки, мотивуючи тим, що ревізент п. Душинський не має часу на переведення провірки білянсів. А п. Душинський, ревізент „Звйонзку" сказав просто, що провід Р. М. приспішує справу злуки, **„щоб було ще більше масла до М. С."**.

Водночас війт дістав доручення зорганізувати гмінну молочарню в кольонії Подгуже. Однак ця спроба не вдалася. Тоді староста листом з 7. V. 1936. р. вдруге візвав провід Р. М. зліквідувати негайно молочарню враз із збірнями через технічні браки. По довгих ходженнях і просьбах та повідомленні про цілковите усунення всіх браків, виказаних у письмі старости з 17. III. 1936 р., дістала Р. М. устну згоду на дальше ведення молочарського підприємства.

Зате сусідня молочарня в Антонівці почала вдиратися в район Р. М. в Княгининку. Перш усього староство замкнуло збірню Р. М. в Уляниках за незложення плянів. Коли внесено пляни, здавалося, що староста відкличе попереднє рішення про замкнення збірні, але... справи не полагоджено до сьогоднішнього дня. Справа опинилася в Найвищім Адм. Трибуналі у Варшаві.

Маючи велику продукцію, і хотячи пристосуватись до вимог закону, Р. М. задумала побудувати собі взірцевий дім. З тою метою 27. VIII. управа зложила відповідні квестіонарі до „Зв. Сп. Рольнічих" у Варшаві з проханням видачі плянів на будову молочарського дому в Княгининку. На це Р. М. дістала 25. січня ц. р. з Рев. Звйонзку відмовну відповідь, мотивовану тим, що, мовляв, думки Р. М. є суперечні з думками і плянами Звйонзку і тому Звйонзек не може видати плянів на будову дому. А промисловий референт у старостві сказав управі цілком отверто, що вже скоро закриє цілу молочарню, і то через Маслосоюз (?!).

На виконання цієї погрози не треба було довго ждати, бо вже 9. жовтня ц. р. управа Районової Молочарні в Княгининку дістала з повітового старостова в Луцьку письмо з порученням зліквідувати молочарню враз із усіми збірнями (за виїмком збірні в Заборолі і Богушівці, які Рев. Звйонзек і Вол. Хліб. Палата приділили до молочарні в Антонівці) до дня 1. XI. 1937. р.

Для ілюстрації наведу відпис цього документу:

Starostwo Powiatowe Łuckie L. p. 8. Łuck, dnia 5. października 1937. Do Zarządu Rejonowej Mleczarni w Kniahyninku. Wobec uprawomocnienia się decyzji z dnia 17. III. 1936 r. Nr. p. 8., nie zatwierdzającej projektu urządzenia mleczarni w Kniahyninku i uprawomocnienia się decyzji zagrażających prowadzenie śmietanczarni w Bukowie, Bogolubach, Trościańcu, Iwanczycach, Szeplu, Ukdeniżu, Starostwo wzywa Zarząd do unieruchomienia mleczarni i śmietanczarni w terminie do dnia 1. XI. 1937 r. Na wypadek niezastosowania się do niniejszego wezwania i niedotrzymania terminu likwidacji mleczarni i jej filij zagrażam po myśli art. 16 rozp. Prezydenta R. P. z dnia 22. III. 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342) zastosowaniem środka przymusowego, jakim będzie wykonanie zastępcze w postaci nałożenia pieczęci na urządzenie mleczarni i jej filij. Za Starostę Powiatowego (—) M. Kwiatkowski, mgr., referendarz.

Для пояснення слід згадати, що недомагання, згадані в постанові старости з дня 17.III. 1936 р., на якій оперте доручення про ліквідацію молочарні, були ще м. р. **виконані і предложені в квітні м. р. самому старості до відома.**

Щоб уявити собі, який це болючий удар для селян-продуцентів ліквідація такої поважної установи як Районова Молочарня в Княгининку, наведу тут коротку її історію.

Районова Молочарня в Княгининку основана ще 1933 р. Сьогодні обєднує вона 1.200 селян з 11 збірнях. Денно виробляє 200—250 кг. масла. За 9 місяців ц. р. переробила 955.849 л. молока, за яке виплатила селянам 90.865 зол. Власних фондів Р. М. має 34.815.27 зол.

Про природний розвиток Р. М. найкраще говорять цифри, подані в отсій таблиці:

рік	Кількість доставл. молока:	Виплачено селянам за дост. молоко зол.
1933	229.698	23.040
1934	882.003	69.497
1935	773.013	77.000
1936	1,354.886	121.232

Р. М. виплачує найвищі ціни, що стверджує статистика в часописі „Рольнік" з 28. IX. ц. р. ч. 27, де є порівняння виплат волинських молочарень за перший піврік ц. р. Р. М. в Княгининку виплатила за 492.314 л. молока 43.226 зол. тоді, коли сусідня молочарня в Антонівці за 527.713 л. молока виплатила 43.713 зол. Цифри ці найкраще вказують на добре наладнану господарку в Р. М. та на користи для населення. А проте повітовий староста в Луцьку доручає цю важливу господарську установу зліквідувати!

Селяни вибралися масовою делегацією до воєводи в Луцьку з проханням відкрити замкнену вже молочарню. [illegible]

Мимоволі насувається питання: Чи дійсно вже навіть господарські установи, які своєю роботою підносять тільки добробут громадян держави, є вже для деяких чинників небезпечні?! Кому це потрібно нищити чисто господарські надбання народу? Яка користь з цього для держави? Робота така може і мусить викликувати у покривджених лише найвище огірчення! Хочемо сподіватися, що компетентні чинники провірять ще раз цю справу і направлять заподіяну кривду волинському селянинові.

Волиняк.

„З НАРОДОМ — ЗА НАРОД!“

ГУБЕРНАТОР ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ П. КОНСТАНТИН ГРАБАР ЗЯСОВУЄ СВОЄ СТАНОВИЩЕ.

(ВІД НАШОГО СПЕЦІЯЛЬНОГО КОРЕСПОНДЕНТА.)

Ужгород, 28. жовтня 1937.

Автономія для Підкарпатської Руси є вже вирішеною справою. Вирішеною, хоч її повного практичного оформлення досі не знаємо, хоч її рямці є ще — здається — досить нещільні й еластичні та будуть пристосовані ступнево до умовин і вимог закарпатської дійсности. Покищо чехословацький уряд уводить перший етап тої своєї складної політики, куці — автономні межі закарпатського шкільництва і церковних справ. Другий — невідомий ще своїм компетенційним засягом — етап автономії управильнить ділянку краєвої адміністрації, врешті третій — буде встановленням краєвого сойму.

Речі далекі, речі незбагнуті, закриті все ще серпанком стидливої тайни і тому... передчасні для дискусії.

Дискутувати можна нині конкретно тільки на тему губернатора, його політично-громадського обличчя і його майбутніх ходів. Тож дискутують нині на Закарпатті на цю тему багато і всесторонньо. Ніхто не оспорює тези, що від політики губернатора, від сили його індивідуальности та енергії, від ясности тактичної лінії того найвищого достойника краю — залежить майбутня форма і розмір автономних прав Закарпаття. Бо нема ніякого сумніву, що губернатор Грабар є мужем довіря Праги на Закарпатті. Довіря до нього там є навіть сильніше від довіря до нього — тут. Багато говорять про близькі й довірочні взаємини цього ресортового політика до президента республики Бенеша. Всі ті обставини створюють довкола особи губернатора Грабара атмосферу запитів без відповіди, здогадів без авторитетної основи. Бо нині ще губернатор Грабар говорить мало, говорить еластично, лапідарно і загальниково. Маєте враження, що той автохтонний політик все ще сондує грунт, що любить рівновагу на політичному плесі Закарпаття і за всяку ціну не хоче задражнювати атмосфери, яка не належить до легких.

Хто є губернатор Грабар?

Ще недавно називали його загально на Закарпатті „вигідною особою для Праги“, вигідною, бо політично безбарвною... і компромісовою до безнадійности. Публична опінія призначувала йому попросту ролю маріонетки в руках всесильного — як говорять — на Закарпатті краєвого віцепрезидента д-ра Мезніка, якого називають „оком і ухом Праги“ на місцевому терені. Нині ці погляди помітно стемперувалися. Губернатор Грабар виявився зовсім несподівано особою в засадничих справах упертою і послідовною та — що найважніше — активною в позитивному значінні того слова. Ще до сьогодні не втратила нічого зі свого сензаційного посмаку недавня справа приміщення губернаторського уряду, коли то деякі чинники хотіли губернатора посадити в старім будинку жупанату та обмежити сферу його діяльности тільки до репрезентативних функцій... і підписування актів, до цього підписання предложених. Конфлікт був кулюарний, але дуже емоційний і засадничий. Водночас виправдував він своєю появою поголоски про... вигідну для декого ролю губернатора-маріонетки. Але в тому моменті сам губернатор перекреслив ці сподівання. Якими засобами — справа побічна, досить, що нині канцелярія губернатора міститься в репрезентативному будинку Краєвого Уряду, її сальони межують зі сальонами недавнього віцепрезидента, тепер віцегубернатора д-ра Ярослава Мезніка. Губернатор Грабар тримає руку на живчику краєвих справ, використовує свою компетенцію максимально і живе у зразкових співробітних взаєминах з чеським віцегубернатором. Я мав нагоду чути позитивно про цю співпрацю, безперечно корисну і доцільну, підчас розмов, які я мав приємність відбути мин. тижня з обома достойниками.

У ГУБЕРНАТОРА ЗАКАРПАТТЯ.

З губернатором Грабарем пощастило мені говорити кількакратно на політично-громадські теми. Останню розмову мав я з ним у його кабінеті, коротко після величавого національного здвигу „Просвіт“ в Ужгороді.

— Пане губернаторе, яке Ваше враження з просвітянського здвигу?... — питаю і не можу стримати усміху, що його викликає радість, яка ще нині ходить переможно по вулицях Ужгороду. Радість з виявленої сили наших закарпатських братів.

Губернатор також усміхається і відповідає коротко та ясно:

—Це була несподіванка. Для всіх і навіть для мене. „Просвіта“ здобулася на велитенський подвиг.

— Може не так сама „Просвіта“, пане губернаторе, як народні маси, до яких вона промовила по народньому, по українськи... — втручаю, але не дістаю відповіди.

Сідаємо. Виймаю свій невідступний бльокнот. Губернатор сміється:

— Знову записки!

— Це тільки для найважніших точок, пане губернаторе — відповідаю і також сміюся. Настрій для інтерву виїмково добрий. — Чи можу питати? — продовжую. І не чекаючи згоди, питаю:

— На підставі закону з 28. червня 1937. р. ви, пане губернаторе, з днем 8-го цього місяця вступили у виконування своїх урядових обовязків.

— Так.

— Чи не булиб ви схильні сказати, як собі уявляєте дальшу політичну дійсність Закарпаття?

— Щож, пророком годі бути — усміхається мій співрозмовець — Підкарпатська Русь переживає все ще весну свого національного розбудження. Така весна завсіди бурхлива. Як знаєте, тут, на цьому терені, температура політичної боротьби вища, як денебудь інде в Чехословацькій Републиці. Крім партійно-політичного питання, крім тяжких господарських проблем, маємо тут ще боротьбу національно-політичних світоглядів. Адмініструвати краєм у таких умовинах незвичайно важко і відповідально тимбільше, коли засади демократії дійсно обовязують і закреслюють дуже широкі межі політичної толеранції. Політична дійсність Підкарпатської Руси — це у майбутньому дальша боротьба, подібна у всіх своїх пристрасних нюансах до дотеперішньої.

— Але ваша політика, пане губернаторе?

— Моя, як шефа Краєвого Уряду? Не може бути інакша, як тільки нормалізаційна. І очевидно обєктивно-справедлива. Не є в інтересі держави, ні краю, поглиблювати і підсичувати пристрасти.

ТАРАС КУЛЬЧИЦЬКИЙ. 2

ВИСЛАНЕЦЬ.

Очарований її красою, не міг від неї відірвати очей. А дівчина, не підозріваючи, що її єидять, почуваючись свобідно в жіночому крилі замку, весело купалась, гралась мячем, сміялась. Григор отямився щойно тоді, як дівчина щезла в іжкарі.

— Це везирська дочка, Балятон-хон, — пояснив таємничо Бухмет-Алі, що придивлявся жіночій красі таксамо счудований, як Григор. — Ми за далеко зайшли. Добре, що ніхто не бачив.

Верталися. Та розмова вже не могла ніяк склеїтись. Молодому гетьманичеві не міг зійти з очей принадний образ прекрасної дівчини.

Тільки дівчат бачив уже на свому житті та жадна не подобалась йому так, як оця туркиня.

Везир приготовив гучне приняття. За бенкетом заявив Григорові, що тішиться союзом і пристає до нього. Дуже радо поможе гетьманові добитись гетьманства та вже навіть вислав в імени султана наказ до кримського хана, щоб він ладився до походу.

При від'їзді вручив ще гетьманичові дружнього листа до батька.

Над містом послались передвечірні тіні, потроху гас день, прилюджуючи шлях дрімливому вечорові.

Глибоко задуманий, їхав Григор під опікою татарської стежі та вслухувався в ритмічний тупіт коней, що гинув у безконечній тиші вечора.

Думки ніяк не хотіли покинути прекрасної Балятон-хон.

III.

— Мусимо, панове, негайно організувати виправу. Негайно! Бо проклятий Петро вже знову нових десятьтисяч війська садив на Україну. Та він хоче не лиш козацькі вольности знести, але весь народ змести з лиця землі. Як довго будемо бездільно сидіти? — говорив Орлик до зібраної старшини.

— Треба раніше упевнитись щодо всіх союзників... — доповів генеральний бунчужний, Федір Мирович.

— Союзники вже є. На Слобідщину вирушить кримський хан, ми знов увійдемо на Правобережжя. Нам на підмогу прийдуть ще татари від везира...

— Які нові відомости від Карла? — запитав Ломиковський.

— Король запевняє, що в рішаючій хвилині пічне зачіпку з півночі так, щоб не дозволити Петрові кинути цілої сили на Україну. Думаю, що такий плян найкращий.

На обличчях присутніх видно було вдоволення. Навіть полковник Горленко згоджувався. Він говорив:

— Сотник Мусій, що недавно перебував тайно на Україні, повідомляє, що на Правобережжі всі нам прихильні. Ждуть лише нашої появи, щоб із нами злучитись і разом станути до боротьби. Вже надоїла народові московська самоволя!

Нарада зближалась до кінця. Постановили зібрати всіх козаків на другий день і вирушити до Караджі, щоби звідти, злучившись із везирською допомогою, виправитись на Україну. Старшина розходилась. У кімнаті лишився гетьман. На дворі темніло. В кімнаті від кута до кута тяглися сірі клуби імли.

Гетьман задумався.

Пригадав собі буйні, пребуйні литовські бори, де родився, своє безжурне дитинство та молодечі мрії.

Пригадав собі широкі безмежні степи українські, вільні, наче воля.

І здавалось йому, що степи ці погорбились, покорчились, укриваючи свою поверхню чорними могилами, між якими проходжується сивий, мов голуб, гетьман. Очі його грізні, люті, а уста, скривлені до болю, викидають незрозумілі проклони...

Здрігнувся. Відігнав від себе неспокійні думки та вийшов надвір.

— Андрію — закликав козака — приладь на завтра коня та збрую вичисти!

— Отже напевно їдемо, пане гетьмане!

— Їдемо!.. А чи тобі не стужилось за степами, щоб ще раз бодай погарцювати з шаблюкою в руках? Чи не чуєш вже в собі палкої кочацької крови? Знидів ти на чужині.

— Що, я! Але ви, пане гетьмане. Вам би вже відпочити. Літа прийшли. Вже певно й нема тої сили, що була. Пора вам, пане гетьмане, відпочити!

— Не можна, Андрію! І який це відпочинок у чужому краю, коли рідний руйнує ворог.

На гранатовому небі блискали золотим сяйвом зорі, присвічуючи палкому місяцеві в далеку, виміряну дорогу.

IV.

Гетьманич Григор уже від кількох днів перебував у Караджі. Перебраний за турецького купця, мешкав на передмісті.

Цілими днями вештався поблизу везирського замку. Хотів бодай здалеку побачити ще раз Балятон-хон. Але завжди надаремне. До замку годі було дістатись через сторожу. На вулицю вона не виходила.

Тимчасом перебігали роздзвонені сонцем дні, кричали радісною ясністю та мовкли тихим сумом у тінях вечорів.

Тоді пахли довкола зрілими овочами сади, полями перегулювався вітер і надзвичайно тихо підходив до міста вечір. День поволі топився в далекій сірині безмежного моря.

Високо на горі, у мінареті почав свою вечірню молитву муезин. Голос його вилетів спершу несмілою пташкою, потім дужчав, аж поплив над містом тремтливим співом:

Аллагу-ту акбар...
Аллагу-гу акбар...
Ло іллогаі ілляло...

(Докінчення буде.)

—о—

— Але дотепер ті пристрасти підсичували. Москвофільська диверсія в народніх масах мала видатну підтримку деяких адміністраційних чинників...

Мій співрозмовець перебив мені:

— Це так з вашої точки погляду. Політичні противники українства закидають урядовим чинникам докладно те саме у відношенні до їх ідеольогічного руху. Зрештою, ця справа мене безпосередньо не торкається. Можу вас тільки запевнити, що моя політика не буде політикою виграваная сил, але лагіднення. Хочу створити на Підкарпатті здорову політичну атмосферу. Якщо мусить бути боротьба, то нехай вона буде чесна і нехай послуговується чесними засобами. Мусимо виявитися гідними демократії.

Переходжу на іншу тему:

— Пане губернаторе! Двадцятьчотири члени вашої Прибічної Ради вже іменовані. Чи вони будуть зверхниками ресортів Краєвого Уряду?

— Ні, їх функція тільки дорадча.

— В складі тої Ради на 24 особи є всього вісьмох українців. Чи дійсно українці становлять меншість населення Підкарпатської Руси?

Губернатор здвигнув плечима:

— Думаю, що ваш підхід неправильний. Не йде тут про українців, але про карпаторуське населення краю...

Тут задумався і почав поволі:

— Бо, бачите, у нас велика ріжниця у підході до справи. На основі матеріяльних даних українізм у нас годі інтерпретувати інакше, як суто політичний і сепаратистичний рух, як ідеольогічну течію, що не дається відлучити від поняття соборної самостійности. Є впливові політичні круги у нас, які твердять, що не може бути державно-співтворчого українізму в рямцях іншої держави, як українська. Безумовно спричинником такого підходу є молодість українізму зі всіми прикметами молодечого темпераменту, з безкомпромісовістю, з максимальними вимогами... при обмежених, часом дуже обмежених, практичних можливостях на нашому терені.

— Алеж це зовсім помилковий підхід, пане губернаторе!

Перебив мені:

— Знаю, що хочете сказати і не хочу дискутувати на цю тему. Я тільки зясовую вам фактичний підхід до українізму тут. Щоб той підхід змінити, треба не тільки теоретичних, але й матеріяльних доказів... що є інакше.

І знову по хвилині:

— Ви знаєте Підкарпатську Русь. Населення її добровільно злучилося з Чехословаччиною, як руське населення Підкарпатської Руси. Чи це не пояснює і не обосновує правно політики чехословацького уряду на цій території? Вслід за цим, що торкається складу моєї Прибічної Ради, мушу ствердити, що карпаторуське населення є заступлене в ній 16 місцями, отже має рішальну більшість.

Хвилина мовчанки і знову підіймаю до занудн трафаретну тему:

— Пане губернаторе, вибачте за сміливість: яка на ваш погляд є мова карпаторуського населення?

Губернатор усміхається:

— Очевидно руська — відповідає.

— Значить: московська?

— Ні, малоруська.

— Значить, карпаторуське населення Закарпаття — це малороси, а малороси — це українці!

Мій співрозмовець розвів руками:

— Ви знову своє! На мій погляд все це справа інтерпретації і на цю тему дискутувати не буду... і не можу. Скажу вам тільки, що коли карпаторуське населення краю само окреслить себе українським, то напевно ніхто в державі не буде нехтувати такого самовизначення. Але покищо мусимо рахуватися з фактом, що істнують тут дві народні, ідеольогічні течії і я, як губернатор, мушу триматися в практиці пропорційного укладу сил.

— Пане губернаторе, чи правдиві поголоски про ваші розходження у поглядах з віцегубернатором д-ром Мезніком?

Губернатор різко заперечив:

— Видумки. Запевняю вас, що співпрацюємо в найкращій згоді.

Відважуюся на черговий запит:

— Пане губернаторе, якщо можна знати... Ви особисто... по національности?...

Здивований, трохи втомлений погляд:

— Я... Я русин. Чистокровний, автохтонний русин. Моє гасло: „З народом за народ!"

Тут мій співрозмовець задумався.

— Зрештою — сказав поволі — одна кров і в нас і у вас...

— Тільки?... — перебив я.

Губернатор не відповів. Піднявся і простягнув до мене приязно руку:

— До побачення!

Авдієнція була скінчена.

— — — — — — — —

„Яка тяжка і складна, а проте яка радісно-надійна всупереч усьому закарпатська дійсність..." — думав я, сходячи вниз по широких мраморних сходах палати Краєвого Уряду.

На сквері перед палатою було сонцшно і тихо.

Роман Голіян.

Отвертий лист.

ДО ПАНА ПРЕМІЄРА МІНІСТРІВ СЛАВОЙ-СКЛАДКОВСЬКОГО У ВАРШАВІ.

Дня 9. жовтня ц. р. в год. 8. рано вийшов з помешкання в Моршині, де перебував на лікуванні, мій син Ярослав і від того часу всякий слід по нім пропав. Повідомлена про цей випадок поліція в Моршині заявила, що їй нічого в цій справі не відомо. За пропавшим почали розшуки брат Богдан і товариші. Хоч поліція в Стрию заявила, що Ярослав є арештований, то поліційні слідчі і прокураторські власти у Львові постійно стверджували, що їм нічого в цій справі не відомо, ані ніхто з них не дав припоручення арештувати Ярослава Старуха. Інтервенція громадянських чинників у компетентних властей не дала ніякого позитивного успіху. Стривожена долею свого сина приїхала я до Львова, та всі мої заходи відшукати чи хоч довідатися щонебудь про мого сина були безуспішні. Щоб позбутися моїх запитів, подавали мені ріжні власти ріжні суперечні вісти, мовляв, мій син арештований раз у Львові, раз у Рівному, раз у Люблині.

Тому, що син є важко хорий на шлункову недугу, катар кишок, жовчеві каміння і нирки та вимагає негайного лікування, прохаю Вас, Пане Премієре, видати наказ відповідним чинникам, щоб виявили місце вязничного побуту мого хорого сина і дозволили мені подбати для нього про відповідну лікарську опіку.

Львів, дня 3. листопада 1937.

**Анна Старух
у Бережанах.**

Дивний розпорядок Преосв. Хомишина.

Наші читачі вже знають про новий розпорядок Преосв. Григорія Хомишина, що про нього ми написали вчора за півофіційною агенцією „Всхуд". Згаданий розпорядок Кир Григорія передрукувала повнотою „Нова Зоря" з 4. ц. м. (ч. 84) з найновішого числа „Вістника Станиславівської Єпархії" ч. X—XII. за 1937. р.) п. н. „Про діяльність священника у світських товариствах і установах". Тому нині переповідаємо докладно зміст цього довшого розпорядку, при чому важніші уступи передруковуємо майже повнотою, щоб наше громадянство знало, чому гр.-кат. священникам Преосв. Григорій заборонив належати до світських товариств та установ і як він свою заборону мотивує.

На початку свого розпорядку Кир Григорій пригадує священникам, що священничий стан є вправді для всіх станів, але одночасно стоїть понад усі стани. Обсяг його звання і діяльности дуже широкий. Він повинен кермувати та ушляхотнювати діяльність світських людей на ріжних життєвих ділянках, але сам не сміє зійти з висоти свого становища і віддатись якійсь світській діяльности із занедбанням святих обовязків свого звання. Ціла діяльність священника на ріжних ділянках суспільної праці має бути лише додаткова, бо головне його завдання, головна його ціль — остати священником і відповісти обовязкам та священничому званню.

„Щодо діяльности священника — читаємо далі — у світських товариствах та установах, до яких він належить як вибраний член, чи навіть як голова, то це не є честь для нього, що його вибирають на члена, чи на голову світського товариства. Це радше ганьба(?!) для священничого стану. Бо священник вже тим самим, що він священник, повинен мати вступ, а в кожному випадку вплив на хід і розвиток світських товариств. Одначе коли він тільки на основі вибору там належить, то він залежний від членів дотичного товариства. Бо коли їм не подобається, можуть його викинути з товариства. А хочби не викинули, то всеж таки священника вважають за рівного, він трактований нарівні з іншими членами. Коли члени дотичного товариства віруючі, релігійні, прихильні Церкві, то вони повинні самі просити священника, щоб їм радив, помагав і то як священник, а не як вибраний член чи голова. Крім цього священник може бути наражений на компромітацію, коли товариство допуститься каригідних учинків або допуститься зловживання. Тоді і священник відповідальний. Слід уже раз закинути цю блахманну фразу: „Нам священникам не вільно уступати з поля бою, нам треба втискатись до світських товариств та установ, щоб паралїжувати погубний вплив та щоби світських приєднати до позитивної і корисної праці". Досвід та історія доказують саме щось протилежне.

Далі читаємо, що світські патріоти не дозволяють (?) Церкві основувати свої товариства й організації та що Церква не може розвинути свого впливу в нашому народі. Кир. Григорій дуже гостро осуджує загал духовенства за те, що воно стоїть під диктатом світських демагогів:

Священники не тільки не виграли війни, „не уступаючи з пляцу бою", але ще змінили позиції ворожих установ і нарід туди завели. Не тільки не спаралїжували погубної праці, але спричинили ще моральний розклад всякої позитивної праці.

Далі йде незвичайно гостра догана священникам, бо, мовляв, вони замісць бути провідниками, стали „панськими(?!) прислужниками". І тому

забороняється під канонічним послухом усім священникам, як душпастирям, так і на інших становищах, належати до світських товариств та установ якогонебудь роду, в яких виділ і голова вибрані голосами членів з вимком тих товариств і організацій, де священник з уряду, а не з вибору має вступ, або які мають на цілі підтримувати справи Церкви і стоять під впливом Церкви. Також вільно бути членами фінансових, економічних, торговельних та промислових установ на основі членських вкладок чи акцій, але ніколи не вільно сповняти в них безпосередньо якийнебудь уряд чи функцію.

Цією забороною — каже Кир Григорій — не хоче він шкодити тим установам ні не хоче, щоб духовенство ставилося до них вороже. Священники можуть підтримувати радою та інформаціями добрі світські установи, прихильні Церкві. Вкінці Кир Григорій каже, що згадана заборона має на меті двигнути авторитет Церкви і піднести гідність та вплив священничого стану.

Наші уваги з приводу появи цього дивного розпорядку подамо завтра.

Жіноча сторінка.

Менше балачок, а більше діла.

Як часто доводиться чути нарікання на наших жінок, наших матерей, що тоді, коли треба було напруження всіх сил народу, вони були за слабі, за мало свідомі, що наша жінка - українка не виконала свого національного обовязку так, як то зробили жінки інших народів, була за мало жертвенна, без ініціятиви. Особливо багато чуєте нарікань на наше жіноцтво, що в справі пропаганди нашої справи жінки не були корисні. Вказують на жінок інших народів, які жертвували для батьківщини всім найдорожчим, за що й завдячує їм нарід свою кращу долю.

Болюче слухати таких докорів, але нераз бодай у душі доводилося признати їм деяку рацію. Особливо коли надходять такі листопадові дні чи які інші національні свята, такі докори під адресою жіноцтва стають особливо колючі і прикрі. „Не зберегли...“ „не втримали...“ „не зуміли...“ А в цій нашій невдачі є трохи нашої вини, жінок.

Та поруч з жалем і каяттям за минулими нашими гріхами встає страх і за наше майбутнє. Чи змінились ми настільки, щоб бодай у майбутньому не повторити наших помилок, щоб бодай у майбутньому не заслужити на назву недбалих матерей і громадянок, що не зуміли виховати молодого покоління, ліпше його підготовити?! То дї той страх, що дійсно мало ми змінились, що дійсно не виконуємо своїх обовязків, так, як треба, бо справа не в тім, що ми готові принести в жертву все, що маємо найдорожчого — своїх синів, але в тім, які з того знову будуть наслідки, оце реальне питання і воно пригноблює.

Певно, що наша жінка за останні десятиліття пішла у своїй свідомости і активности значно вперед. Великий розріст наших жіночих організацій вказує на те, що жінки розуміють своє завдання, ставляться до нього поважно, хочуть зміни і направи не тільки у свому суспільному становищі, але й для всього народу.

Але... але всього того замало, бо вся та наша праця більше на словах, ніж на ділі. Всі ті тисячі й тисячі зорганізованого жіноцтва то ще на жаль тільки паперові цифри, а тих, що дійсно працюють над собою — невеличка жменька. Не є це голословне твердження, щоб зробити комусь прикрий докір, але тверезий погляд на справу і бажання у пізнаній похибці, шукати направи. Забагато ми говоримо про свої ріжні успіхи і досягнення, занадто скоро тішимось ними і галасуємо про них та запалюємось соломяним вогнем.

Подивімся хочби на те, чи багато зроблено нами для міжнародньої пропаганди. Те, що нас знає кілька видатніших жінок з міжнароднього жіночого світа є очевидно деяким досягненням, але коли підрахуємо ми те, як остаточно до нас ті жінки ставляться, головно як ставиться загал, буденна маса жіноча то досягнення наші дуже маленькі. Ще багато й багато зустрінемо країн, де про нас, як нарід навіть не знають, де учителі та вчительки історії та географії про нас навіть не згадують, де звичайний собі „обиватель“ читаючи в часописах про наші справи крутить здивовано головою, де це вони ті українці житуть, що то за нарід. А тільки тоді, як про нас будуть оті звичайні собі „обивателі“ знати бодай стільки, як знали перед війною про чехів, поляків чи інших, можемо сподіватись на деякий успіх, тільки тоді, коли кожна мама зможе пояснити своїй дитині про те, хто ми і чого хочемо, можемо ми сподіватись і підтримки ріжних політиків, які як-не-як все прислухаються до голосу мас, на яких вони спіраються у своїх партіях та організаціях. Ось про пропаганду серед широких мас, звичайних, не видатних може нічим людей не мусимо ми забувати також, а про неї мають і повинні би постаратись ті наші жінки, що доля їм судила жити поза межами батьківщини. Про цю пропаганду повинні би старатись і наші жіночі організації за кордоном і наша студіююча жіноча молодь. Приватними балачками, відчитами в ріжних організаціях, які може на перший погляд і не мають з політичними впливами нічого спільного мусять наші жінки ширити оту пропаганду не оминаючи очевидно звязків і з одиницями впливовими та організаціями міжнародніми. Не тішитись тільки тим, що нам пощастило бути на якомусь засіданні якоїсь організації, а може й слово якесь там кинути, але робити звичайну, непомітну, непоказну щоденну працю у справі пропаганди. Ті, що так роблять, нехай тішаться, що роблять те, що треба, а ті, що не роблять, нехай задумаються над тим, що вони можуть зробити такою малопомітною ніби пропагандою велике діло.

А нам жінкам в краю, над чим нам слід задуматись у такі листопадові дні? Над тим, що треба нам упертої і дрібної праці над самими собою у всіх ділянках нашого життя. Над тим, що не час нам дискутувати над справами престіжовими. Що справа не в тому, чи матимемо ми тисячі і десятки тисяч членами наших організацій, а в тому, як ті члени працюватимуть, що варта буде кожна одиниця. Не треба нам боятись поділу праці між собою, навпаки треба спеціялізуватись в окремих галузях, щоб ліпше можна було своє завдання виконати і тішитись не тільки своїми успіхами, але й успіхами інших наших організацій, не суперничати неприхильно між собою, а боятись суперництва чужих. Забути особисті амбіції і памятати, що є щось, що обєднує нас усіх, що й тих найзапекліших ворогів ставить поруч себе. Час нам жінкам усвідомити собі, що перед нами великі завдання, а успіх осягнемо тільки тоді, коли будемо тяжко і систематично працювати над собою самими та нашими молодшими сестрами. Час забути про голосні, бундючні слова, тішитись соломяними вогнями, що хоч і яскраво спалахнуть в часі якогось свята чи зібрання, але дуже скоро гаснуть і вітер навіть і той легенький попіл роздуває без користи.

Память тої невеличкої горстки наших жінок, що в тяжкі дні для нашого народу виконала свій обовязок кличе й нас не до голосних слів, а до тяжкої буденної роботи. Їх незабутні тіні домагаються від нас, щоб ми відкинули від себе ті докори, які доводиться нераз вислухувати за нашу колишню пасивність і непідготованість. А ті з тих наших героїнь, що ще живуть між нами, нехай і далі вчать нас, ведуть нас, нехай більше нагадують нам про те, які їм труднощі ставали на шляху, тоді, як вони поруч з мужчинами брались творити велику справу.

Лише діло й діло без голосних фраз допоможе направити нам похибки минулого та здобути нашим дітям ліпше майбутнє. **Т. Доля.**

Балачки про моду.

ПІСЛЯ РЕВІЇ МОДИ.

Відома й популярна робітня Осипи Остаповичевої запрезентувалась на днях львівській публиці. Під покровом Філії Союзу Українок влаштувала дня 2. ц. м. ревію моди.

Треба признатись, що з ревії моди нам якось не щастить. То бракує доброї естради, бо як відомо, на ревію моди найкраще надається довгий поміст посеред салі. То бракує добрих модельок, що вміли б як слід запрезентувати сукню. То вкінці боїмося ревію назвати ревією, як це було торік із „Святом весняних настроїв“. А коли вже перебороли й усунули ці недомагання, не вміємо на ревії витворити того товариського настрою, що приємно насичений жіночою цікавістю. Недавня ревія, хоч уже не мала перших недомагань, була якась дивно поважна. Павзи поміж виступами моделів треба би виповнити чимнебудь — дотепами, гутіркою про моду, або хочби цінами матеріялів.

Зате моделі робітні казали нам забути про це. А може це й вони викликали отой поважно - побожний настрій?

Бо й справді, подумайте! Сукні, звляються, мають не лише першорядний, фасон, крій, прикраси, але й — розмах.

Що це значить?

Все в них зложене якось особливо. Сміливий добір колірів, якась незвичайно проста, але й рафінована прикраса, якийсь несподіваний ефект. Чуєте в цьому подих великого світа.

Це й зрозуміло, коли зважити, що п. Остаповичева пильно слідкує за новинами в моді й щороку виїздить двічі на чужину. Оце недавно вернулась із Парижа. Там під впливом вистави та її кольоніяльних павільонів проявились у моді східні течії. Наприклад драпування, декоративні пояси, пишні гапти. Цікавою новинкою є також „лінія пані Сімпсон“, себто широкий обтисний пояс при зморщеним станичку, як це було при шлюбній сукні княгині Віндсор.

Показ обіймав двацять сім моделів. Добір їх був добрий, бо рівномірний. Були сукні передполудневі, візитові, вечірні, окрім того багато верхнього накриття.

Може замало уваги присвячено спортовим сукням. Але що спортовий жанр тепер панує і пополудні, а навіть увечір, то цієї недостачі так не відчувалося. Поміж спортовими суконками звертала на себе увагу вовняна, брунатна з дискретною аплікацією в жовтій барві.

Зате пополудневими можна було насолоджуватися. Як відомо, шиють їх тепер із тяжкого шовку, або мережива. Отож п. Остаповичева вивела одну брокатову, дві мереживні чи прибрані мереживом і кілька шовкових. Звертала на себе увагу роскішна сукня з тупоблакитного шовку зі срібним гаптом. Так само чорна шовкова, прикрашена драпованим поясом фіялкової барви.

Вечірні сукні були дуже оригінальні. Зокрема одна з білої вовни (остання новинка на вечір!) обшита чорними паетами.

Футряні прикраси і футра доставила фірма Глушевського. Капелюхи, прекрасно достосовані до кожного моделю були переважно з фірми п. Бережницької; кілька виконала також фірма „Мак“. Рукавички та шалики були з крамниці „Базару“ й Е. Думина. Шкода тільки, що зі згаданих виставців не було нікого на салі, щоб пояснив модні тенденції в тих ділянках та подав ціни.

Треба признати, що модельки (пп. Гвоздецька, Шухевич, Яросевич) виводили сукні дуже вміло. Їх природна грація та прегарні постаті підчеркували особливість кожного моделю. Косметичні заходи виконав сальон п. Гаврисевичевої, а зачіски робітня п. Кутковського.

л. б.

З нашої хроніки.

Господарські покази. Городовина — в нас усе ще недоцінювана. Не тільки що мало вживаємо її, але й не вміємо якслід приправляти. І тому здається нам, що вона може бути лише додатком до інших страв.

Останній показ у клюбі „Нової Хати“ й „Труду“ старався направити цю хибу. Із вступу, що його виголосила п. Наталка Гаврих, довідались ми, що городовина в щоденному харчуванні конечно потрібна, не тільки як доповнення мясива, але й тоді, коли маємо „пісний день“ і в справосписі самі мучні страви. Конче треба їх перекинути якимсь городинним додатком. Або також подати городовину на вечерю, коли її при обіді не було. Городовина має в собі складники, що для розвою людського організму конче потрібні.

Практично перевела п. Гаврих показ варення бульви. Це мало відома городовина, що її мало витаємо в зимі — бо вона все однаково свіжа. На вигляд непоказна. Це немов корениста бульви квітів з паростами. П. Гаврих обібрала їх і кинула до ринки на гарячу воду. Пригадала при цьому, що при варенні городовину треба все кидати на гарячу, а не холодну воду. В гарячій воді білок навверх городовини стинається, творить оболонку і зберігає всередині цінні складники. В холодній воді цієї оболонки нема й тому мінеральні соли згодом виполікуються з городовини.

Коли бульва змякла, п. Гаврих вийняла її та полила маслом із тертою булочкою. Присмажуючи булочку звернула увагу на те, щоб не кидати зразу всієї скількости масла; присмажене воно тратить на вартости. До смаження дати лише дрібку його й на цьому прирумянити. А вже коли булочка готова, зняти з вогню і додати решту масла; воно зараньке розтопиться й має повну свою первісну вартість.

Бульва має солодкавий смак, що пригадує шпараги. Цілу зиму її добувають просто з грядки, так що вона не має пивничного запаху зимової городовини.

Практичний показ обіймав ще страву „городовинний букет“ і варення в папері. Вулоб занадто обширно описувати їх тут. Та треба признати, що покази всі переводить п. Гаврих дуже наглядно. Стільки нового зміє сказати в кожній ділянці, що й не дивно, як багато наших господинь ними цікавиться.

Черговий показ відбудеться в четвер, 11. листопада у домівці клюбу п. н. „Зужиткування волового мяса“. Гостям і членам раді.

Памятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відповідає той, хто післав їх до боротьби — Українська Нація! Обовязком цілої Нації інвалідів відповідно забезпечити.

Сторінка без політики.

Американський рятунковий музей.

Філядельфійський міліонер Пікок, якого одного разу вирятував від смерти фабричний робітник, задумав заложити музей, що його прозвали згодом музеєм безіменних героїв. Ця установа, що істнує вже від трьох літ, нагромадила за той час цікаві історії, що торкаються тисячів випадків.

Окреме пресове бюро переглядає всі американські часописи, шукаючи в них описів вирятування людей. Кожний чоловік, що виконав таке діло, дістає премію в сумі 100 долярів. Крім цього музей заховує світлини осіб тої, що вирятувала й тої, яку вирятували, як теж тих місць, де відбулася ціла подія. Вкінці до кожної події долучений подрібний її опис.

В окремій кімнаті приміщені подробиці, що торкаються т. зв. „королів - рятівників". Цю назву надає Пікок за особливі геройські діла. До тієї назви долучена ще окрема премія у висоті 1000 долярів.

В тій кімнаті приміщений ескімос Манак із Лябрадору, який надибавши півзамерзлу підбігунову виправу, зложену з кільканацяти осіб, перебув за три дні і ночі небезпечну дорогу до найближчої оселі, де повідомив рятункову сторожу і разом із нею 72 години гнав назад до трагічного місця. Пятнацять людей завдячує своє життя тому молодцеві, що за шість днів і шість ночей спав ледви кілька годин та поживлявся прихапцем і то підчас їзди.

Іншим героєм виявився машиніст Гарлей, що вів поїзд на лінії Шікаґо—Детройт. Він побачив із віконця льокомотиви, як двоє дітей змагалося із стихійною хвилею на озері Мічіген. Гарлей миттю задержав поїзд, скочив до озера та врятував дітей, щоб зараз таки дальше вести паровіз та відробити втрачений час швидшою їздою. Про цю подію довідався Пікок із скромної, ґазетної замітки, бо сам Гарлей не розповідав про свій подвиг нікому.

Летун Біллі Веритрой брав участь у великій рятунковій акції підчас одної повені. Коли кружляв над околицею Вайксберґ, доглянув на даху хати, яку кожної хвилини могли забрати хвилі, цілу рідню, що давала йому розпучливі знаки. Він негайно спустив драбинку і кружляв над хатою так низько, як тільки міг. Чоловік, ставши на останньому щаблі драбинки, подав летунові одну дитину, згодом із важким трудом другу. Колиж таку несамовиту подорож між небом і землею мала відбути жінка, нещасна втратила свідомість, та спадаючи в розшалілі буруни, потягнула за собою чоловіка. Обоє вони згинули на очах летуна, який видно не міг їм уже помогти. Та двоє дітей він вирятував.

В музею Пікока є теж події, яких героями були звірята, а саме: коти, що викликали алярм, коли вибухла пожежа, коні, що витягнули своїх вершників із води, собаки, що гавканням вказали на небезпеку, яка грозила неминучою смертю і т. д.

Найцікавіший випадок торкається шестилітнього льва Еді, який звів геройську боротьбу в обороні свого пана, присмирника звірів, Ші Льонґа. Перед двома роками, коли Ші Льонґ опинився в клітці звірів, один тигр, подражнений якимсь нерозважним рухом присмирника, кинувся на нього. Здавалося, що ніщо вже не зуміє вирвати Льонґа з кігтів розлюченого тигра, коли нараз Ші Льонґові скочив на поміч лев Еді. Між двома мешканцями джунглі вивязалася боротьба на життя і смерть. Заки вдалося розділити обох звірів залізними прутами, минуло доброї чверть години. Ші Льонґ цілий рік лічився у шпиталі з одержаних ран, аж врешті повернув зовсім до здоровля. Лев Еді дальше дивує всіх зворушливим привязанням до свого пана.

—o—

Скарб у мумії.

„Королева краси" й єгиптольоґія.

Міс Май Губард студентка археольоґії в колеґії Гарварда, найкраще вивінуваній американській високій школі, двічі заставила американську прилюдну опінію займатися своєю особою. Перший раз, коли її вибрали академічною „королевою краси" і коли вона відкинула цю почесть кажучи, що вона є студенткою, а не фільмовою зіркою, яка своїми тілесними привабами хоче робити карієру. Другий раз викликала красуня - студентка зацікавлення своєю особою тоді, коли відкопанням цікавої мумії в Єгипті здобула не тільки наукову славу, але й життєве щастя.

Молодий дослідник і його гарна помічниця.

Коли мужеські учасники археольоґічного семинара присвячували свою увагу і пильність фліртам та спортам, одинока представниця жіночого полу, студентка Май Губард присвятилася студіям з такою пильністю і захопленням, що вкінці звернула вона на себе увагу молодого професора й наукового дослідника в одній особі.

Одного дня після закінчення семинаря підійшов він до Май, взяв її за руку і вдивившися їй пильно в очі, сказав:

— За чотири тижні виїжджаю на доручення фундації Рокфелера з науковою експедицією до Єгипту. Найкращого і найпильнішого слухача хочу взяти зі собою на свого асистента. Тим слухачем є ви, панно Губард, хочете?

Май Губард зачервонівшися з радости, відповіла:

— Добре!

Недалеко „Долини Королів" почали вони копати. Одначе, коли професорові не вдалося нічого цікавого відкрити, Май Губард мала більше щастя. В місці, яке вона сама вибрала натрапив робітник-феллях своїм джаґаном на якусь тверду камяну плиту, яка мала квадратову форму. По важких трудах вдалося відмурувати вхід до підземелля. Зворушена ввійшла молода студентка з кишеневою електричною лямпою перша до підземелля. По середині побачила вона величезний камяний саркофаг. В ньому містилася, як згодом виявилося, прегарно вдержана мумія. Папіруси, що були при мумії і гієрогліфи на саркофагу вказували, що це останки вельможі королівського роду, шановного Атемнофіса, начального жерця бога Амона, який 2300 літ перед Христом ходив по єгипетській землі.

По довгих короводах з єгипетською владою, яка забороняє вивозити памятки старовини і по заплаті відповідних датків на єгипетські наукові цілі та по ще більшім оподаткуванні дістав проф. Ферман (так називався археольоґ) дозвіл вивезти мумію до Америки. З якнайбільшою обережністю і дбайливістю старого єгипетського пасажира примістили на кораблі і завезли до Ню-Йорку, щоб примістити його в Метрополітен-музеї на прилюдний показ.

Як завжди, так теж і тепер мусіли оглянути мумію при допомові апарату Рентґена. Такий дослід з апаратом виказав, що в мумії містяться якісь тверді предмети. Спеціяльний препаратор розвинув обережно опаски і тоді знайшли в мумії 36 плиток із чистого золота, на яких виґравіровані якісь цікаві гієрогліфи. Крім того було ще там сім смараґдів і рубінів величини вишні. Камені не були шліфовані, зате були незвичайно гарні.

Помер 6. пасажир „Титаніка".

В Льондоні помер недавно Брюс Ісмей, один із пасажирів „Титаніка", який вспів урятуватися з тої жахливої катастрофи і жалував того ціле життя.

Ісмей був одним із адміністраторів корабельного товариства „Вайт Стар", яке побудувало „Титаніка". Закінченням будови морського велитня Ісмей так тішився, що рішив відбути подорож у першій виправі „велитня океанів".

Всім відомі подробиці жахливої трагедії, яка відбулася вночі на океані, зудар з пливучою ледовою горою, паніка, посвята і геройство корабельної залоги та частини публики. Коли останній човен відбив від „Титаніка", Ісмей скочив до нього і завдяки тому опинився в невеличкім гуртку людей, яким вдалося вирятуватись.

Та вчинок Ісмея викликав в Англії велике негодування. На нього, як на адміністратора „Вайт Стар" спадала відповідальність за те, що на „Титаніку" не було відповідної скількости рятункових лодок. Прилюдна думка і преса заявляли, що Ісмей повинен був залишитись на пароплаві із капітаном і згинути разом із „Титаніком".

Окрема комісія під проводом льорда Меслея, перевела в цій справі слідство, вияснила всі подробиці катастрофи і реґабілітувала Ісмея. Вона устійнила, що Ісмей відбував подорож як звичайна приватна людина, а не як адміністратор „Вайт Стар" і що не зробив ніякого нерозсудного вчинку, який стягав би на нього ганьбу. Одначе полеміка тривала ще довго і тоді, коли минуло чверть століття, після смерти Ісмея, вона знову оживилася.

Кінові новинки.

МАЛЕНЬКА ШЕРЛІ ТЕМПЛЬ

заграє вперше ролю разом із Віктором Мек Легленом у фільмі, основаній на повісті Редіярда Кіплінґа п. з. „Кім". Дія фільми йде в Індії, серед цікавих сцен бунту індійців проти англійської влади.

НОВОГО ДЕТЕКТИВА

оглядатимемо у фільмі під цікавим наголовком: „Вважайте пильно, пане Мото!" Крім китайського детектива Черлі Чена, Шерльока Гольмса й Бульдоґа Дрюммонда буде це черговий японський детектив м-р Мото, в інтерпретації Петера Льора.

„Таваріщ", славну комедію Деваля, побачимо небаром на полотні в інтерпретації Кльодет Кольбер, Чарльза Боає й Аніти Люїзе. Режисерував Анатоль Літвак.

„Пригоди Робін Гуда" це заголовок нової фільмиЕрроля Фліна, до якої вже відбуваються знимки у віддалі кількох кільометрів від Сакраменто. Цю фільму накручують зовсім новою системою у природних кольорах у 70 відсотках у пленерах та тільки 30 відс. в ателіє. На основі того можна вже зміркувати, що фільма буде визначатись незвичайним темпом, рухом та стихійною акцією.

ГРЕТА ГАРБО ЗАГРОЖЕНА!

Так бодай твердять продуценти фільми „Ля Габанера", яку накручують серед Канарійських Островів. Головну ролю грає шведська співачка Зара Ліндер, сходяча зірка екрану, яка, як кажуть, має усі прикмети, щоби притьмарити славу непоборено́ї досі Ґрети Ґарбо.

Вальт Дісней, відомий автор кольорових, рисункових короткометражників, викінчив саме недавно першу свою довгометражну фільму, виконану в цілости в природних барвах п. н. „Королева Сніжинка й 7 карликів". Кошт тієї фільми, яка має 2.500 метрів є 1.200.000 зол., з чого найбільше коштували рисівники, бо коло 80 прц. Премієра фільми відбудеться у нас на Різдво. Дісней заповів, що продукуватиме річно один довгометражник і 18 короткометражних рисівок.

Збіг обставин, який можна сміло назвати макабричним, мав місце недавно перед смертю Аделі Сандрок. До „Уфи" надійшов лист, такого змісту: „Отсе запитую, чи Хв. Фірма не глядає за заступницею Аделі Сандрок? Я талановита, дуже схожа на Аделю..." і т. д. Про цю несамовиту історію писала вся німецька преса

Фільму про світову виставу в Парижі, накручують... американці! Свідчилоб це про заспаність французької фільми. Проте справді таку фільму готовить Джемс Фітц Патрік, славновідомий „мандрівний ловець тем" для виробництва „Метро Ґольдвин Маєр".

—o—

ВЕСЕЛЕ.

Непорозуміння.

Пана Шпильку кличе хтось до телефону:

— Галльо, тут Протяг!

— Там протяг? — каже Шпилька. — То замкніть двері.

В суді.

Злодій станув перед судом:

— Я вкрав цей годинник проти своєї волі.

— Суддя: В такім випадку посидите вісім днів також проти своєї волі.

Примірне подружжя.

— Ти вже знову помирився зі своєю жінкою?

— Ще ні, але вже маю її мирові умовини: нова сукня, новий капелюх і подорож до Італії.

—o—

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ.

БЕРЕЖАНИ.

В доповненні до короткої вістки в „Ділі" про листопадові роковини в Бережанах подаю, що цьогорічне листопадове свято в Бережанах відбуло українське громадянство виключно в церкві, через присутність у місті театру ім. Тобілевича, який заняв одиноку салю на виставу. Та зате в парохіяльній церкві зібралися в цім році і в навечерія 31. X. і в день 1. листопада непроглядні маси громадянства з усіх станів. Побіч інтелігенції стануло міщанство, робітництво і багато молоді. В неділю вечером виголосив у церкві перед відправою панахиди святочну патріотичну проповідь місцевий парох о. дек. Бачинський. Проповіди вислухали приявні з великою увагою, а слова проповідника про потребу найбільшої посвяти, згоди та єдности записалися глибоко в серцях присутніх. Пропамятна таблиця, вмурована у стіні церкви в память Поляглих, була прикрашена чудовими вишивками і цвітами, на тетраподі лежав жовто-блакитний прапор. У часі богослуження зібрано 45 зол., які зложено на українських інвалідів і на фонд воєнних вдів та сиріт.

Е.

Інвалідами Української Армії опікується УКТОДІ, Львів, Потоцького 48

СВЯТО 1. ЛИСТОПАДА У СТОЛИЦІ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Гурток Прихильників Українського Мистецтва у Празі 30. м. м. влаштував у театральній салі „На Слупі" Свято Листопада з такою програмою: „І. Кальнишевський у неволі" — драм. поема Б. Лепкого з часів останнього руйнування Запорожської Січі і II. „Великий День" — драм. поема Р. Купчинського з часів нашого зриву перед 19 роками. Песи вміло підібрав і гарно виконав Гурток при співучасти та під проводом талановитого артиста М. Гали. Мистецькі декорації молодого артиста-декоратора М. Михалевича доповнювали успіх цієї вистави, яка закінчилася спонтанним співом гимну „Ще не вмерла Україна". Здається, що наша праська кольонія вперше святкувала спільно і так достойно Свято Великого Листопада.

Другої днини, в неділю 31. жовтня, відбулися листопадові сходини в Українській Громаді у Празі, де прочитав реферат про значіння листопадових подій для розвитку загальної української державної ідеї У. Самчук. Побри інші точки була гарна, надхнення декламація п. Кузьмовичевої із Закарпаття поеми Т. Шевченка „Чигирин". Відспіванням національного гимну закінчилися ці святочні сходини.

дк.

„Русский день" у Сяноці.

В Сяноці святкували наші „русскі", або по народово- й державно-польському „старорусві", дня 31. жовтня та 1. листопада ц. р. 50-ліття філії общества ім. М. Качковського. Вже кілька днів наперед розліпили по місті афіші в російській та польській мові і розіслали по всіляких урядах спеціяльні письма, в яких просили всіх ласкаво прибути на концерт, на архиерейське богослуження в церкві та на академію.

Отже дня 31. жовтня відбувся в тутешнім, польськім „Соколі" концерт, на якому співало аж пять хорів з ріжних місцевостей, диригувало чотирьох дириґентів та один композитор. Відспівали пять пісень в українській мові та одинацять у російській. По концерті таки в салі „Сокола" відбулась „танцовальная вечеринка".

Дня 1. листопада в 9. год. рано приїхав автом зі своєї столиці в Риманові ап. адміністратор о. Яків Медвецький та відправив у церкві торжественну Службу Божу, на якій був також староста, віцепрезидент суду, посол Журавський та посадник Сянока. Людей була повна церква. Зійшлись із сусідніх сіл таки наші люди, яким ніяке кацапство навіть і не в голові, щоб тільки побачити „епископа". Отже особа о. Медвецького стягнула людей до Сянока.

По Службі Божій уставили скоро аранжери із царським трикольором на рукавах та якісь десять „русских" студентів у рудих обідраних шапках людей у чвірки та повели їх походом, головними вулицями до „Дому польського жовніра" ніби далі „оглядати епископа". Тут, у „Домі польського жовніра", відбулась академія та загальні збори товариства ім. Качковського. Збори ті отворив довшою солодкаво-плаксивою ні то промовою ні то проповіддю якийсь бородатий священник, з лиця зовсім симпатичний. Алеж бо то промова була, промова, виголошена предотепною мовою... Щось таке смішне рідко коли можна почути. Їй Богу, і найбільший гуморист навіть за пів року чогось подібного не видумав би. [illegible] промовець увесь час живим і мертвим. Врешті предложив на почесного голову зборів о. Медвецького, якого прозивав увесь час „Превосходительством", на що о. М. радо згодився, зараз поблагословив зібраних, вийшов на сцену і сів у своїх фіолетах на фотелі при столі; по його лівій руці сів д-р Хиляк, голова „РСО" зі Львова, що й проводив академії та зборам, а дальше по праворуч та ліворуч засіли інші „русскі корифеї". Ззаду за президією стояв мішаний хор. Розуміється, що найкраще виглядали в тому хорі дівчата таки в наших вишиваних сорочках та запасках. Правда, що ані один мужчина не був у вишиваній сорочці. Зате бачили ми в церкві двох хлопців у червоних московських рубахах...

І зачалися промови, переплітані співами [illegible], з яких одну відспівали з московським виговором, і інші таки по нашому. Говорив насамперед д-р Хиляк, після нього „найбільший русский учений", д-р Василь Ваврик, врешті господин Цебринський, славний редактор органу Їх Превосходительства.

Про що говорили ті промовці? От, про відомі речі, про які можна читати в кожному числі „Русского Голосу" чи „Землі і Волі" про історичні начала, про історичне імя та про інші святощі. Ніяких звідомлень з діяльности тутешньої філії общества ім. Качковського, ніяких рахунків, узагалі нічого не було. Ми тільки довідалися, що ціле товариство має в краю щось чотирнацять тисяч членів.

Найкраще чистою українською мовою говорив д-р Ваврик; не дивота, він-жеж учитель української мови — говорив добре, з патосом, пристойно, не гаркав на українців, як це робить у своїх статтях по русских ґазетах чи календарях. Видно, що свою промову передумав і вивчив. Казав, що наш нарід у неволі... І що ми не повинні дати розбити себе на кілька народів... А хтож то, господинцю*), помагав робити лемківську націю? Не знаете?

По думці господина Ваврика найбільші великомученики, які коли були на світі, це ті, що були в Талергофі, а найбільшим чоловіком, якого видала Галичина чи навіть ціла „Малороссія", це Іван Наумович, який придумав аж чотири категоричні імперативи для свого народу: „молися, учися, трудися, трезвися"...

Василю Романовичу! Ви людина вчена, з вами можнаб поговорити, але — вибачте! — вас мучать дві психози, а са́ме: сліпа ненависть до народу, до якого належите, та меґальоманія щодо Талергофу... Ви мабуть від двацяти років часописів не читаєте, бо не знаєте, що діється там на Сході і що ще тепер там виробляє той ґеніяльний вождь народів, творець свіжого московського націоналізму, той, до якого ви всі як не явно, то скрито, молитесь... Що вам і нам у Талергофі не було з медом, ми всі гаразд знаємо; але чим є Талергоф супроти того, що наш нарід перетерпів там на Сході за тих двацять років!...

А щодо категоричних імперативів Наумовича, то порадьте, господинцю, принайменше своїм сяніцьким коннаціоналам, щоб тут, на Бескиді, виписали собі великими буквами той четвертий імператив: „Трезвися!"

Редактор Цебринський накинувся по блазенськи на пок. Олександра Барвінського. Ціла та промова, в якій була бесіда і про Євшанзілля і про все, що хочете, була свідоцтвом обмежености й неуцтва того „русского корифея".

Д-р Хиляк назвав Лемківщину „забороломи проти українізма", нарікав на пок. Маріяна Глушкевича, що при кінці заломився і пристав до українців та поставив о. Медвецького побіч Наумовича. Що праця Івана Наумовича була колись для нашого народу хосенна, того ніхто не перечить, але не знаємо, чи о. Якову, як-не-як католицькому ерархові, будьоб до лиця сидіти побіч людини, що покинула свою католицьку віру.

Після промов та співів були привіти від делеґатів. Витав збори лемко аж знад Попраду, витав якийсь студент зі Львова на половину по російськи і по українськи та волиняк-хахол по російськи, який запевнював, що Волинь була, є й буде російська. Найменше мудрий був привіт якогось селянина мабуть із Золочівщини. Таки, біднисько, приїхав аж сюди, щоб тут осмішитись. Дивно, що ніхто з тутешніх сяніцьких „русских маталорів" на зборах не промовляв ані зборів не витав. Як д-р Хиляк дав голос одному тутешньому „русскому", то він тільки вийшов на сцену, помахав руками і сказав, що говорити не вміє і говорити не буде, вклонився та зійшов зі сцени...

По привітах прочитав д-р Хиляк резолюції, яких ніхто не чув, бо на салі счинився рух і гамір та люди зачали виходити. В резолюціях була мова також про відомі речі, про русский народ, про Народній Дім у Львові і т. д.

Учасників у „Домі п. жовніра" було до тисячки. „Русских" між ними було найбільше дві сотки. Це було видно по тому, хто промови оплескував та хто співав „Пора за Русь". Решта — це були наші люди, головно жінки із сусідніх сіл, які прийшли „подивитись на епископа".

І так наші „русскі" показали тут, у Сяноці, всю свою силу. Не велика вона й не грізна. Нам доводилось балакати між ін. з делеґатом зі Станиславова, із симпатичним дідусем, який оповідав із жалем, що там зле з нашими „русскими", нема з ким працювати, нема людей. З „русскими" на Лемківщині буде небавком те саме. Лемки будуть або свідомими українцями, або поляками. Москалями ніколи не будуть. Так мусить бути. Що непотрібне, що нездатне до життя — це мусить пропасти.

Бувший русский.

*) Так тут лемки говорять.

Делеґація українських емігрантів у премієра.

ПАТ повідомляє:

В четвер 4. ц. м. прем. Славой-Складковський приняв представників IV. зїзду делеґатів Українського Центрального Комітету в Польщі. У склад делеґації входили: ґен. Сальський, голова У. Ц. К., М. Ковалевський і член управи У. Ц. К. д-р Петро Шкурат.

—o—

НЕВДАТНЄ ПОВСТАННЯ У ПАРАҐВАЮ.

Частина параґвайської армії збунтувалася, але мусіла відступити під напором вірних урядові військ і намагалась перейти на бразилійську територію. Старшини, яких арештували повстанці, увільнені.

—o—

МАНДЖУ-КО СКАСУВАЛО ПРИВІЛЕЇ ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ.

ТОКІО, 4. 11. ПАТ. Премієр Манджу-Ко Чанґ-Чінґ-Ґуї заявив, що уряд рішив скасувати всі екстериторіяльні привілеї, з яких дотепер користали в Манджу-Ко чужинці.

—o—

НОВА ПРОМОВА ҐІТЛЄРА.

БЕРЛІН, 4. 11. ПАТ. З нагоди зїзду старих бійчів націонал-соціялістичної партії у Мінхені дня 8. ц. м. канц. Гітлер виголосить промову.

З відчитової салі.

Проф. д-р Василь Сімович: НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ.

Черговий виклад у Т-ві ім. П. Могили мав дуже актуальну справу за тематику, а саме відповідь на пекуче питання наших днів: Куди йде в свому розвитку наша літературна мова? Прелеґент подав коротко найголовніші напрямні у розвитку української мови від Котляревського, підкреслюючи деякі розбіжности у цьому напрямку між Наддніпрянщиною і Галичиною та зупинився ближче над сьогоднішніми мовними тенденціями. Вони або позитивні, зн. відповідають духові української мови, або навпаки йдуть проти її законів і проти її будови. Перед слухачами попроходили по черзі всякі штучні мовні страховища головно з ділянки флексії та словотвору (дуаліс типу: „дві голові"; віддієслівні іменники типу: „намагання до осягнення"; відміна: „повість, повісті"; наголос на -уваня типу: „полювання" й ін.) та врешті із складні відоме право „українською мовою не терпляться пассива" типу: „мною було написано листа". Автор підкреслив позитивні тенденції, як словотвір прикметників типу „пінівний, навчальний" зам. „пануючий, навчаючий", „невидний" зам. „невидимий" і б. ін.

Виклад був виголошений із прикметною проф. Сімовичеві живістю, популярністю й не нудив (як це звичайно на „граматичних" викладах звикло діятися!) слухачів. Півторагодинної прелекції міг вислухати кожний із правдивою цікавістю та зрозумінням.

АМБ. РІБЕНТРОП ВИХАВ ДО РИМУ.

БЕРЛІН, 4. 11. ПАТ. В четвер виїхав до Риму амб. Рібентроп у характері надзвичайного амбасадора Німеччини.

—o—

НОВИНКИ.

— **Курс модних танців** для старших і молоді під проводом **Тамари Панченко** розпочинає **філія Союзу Українок Емігранток** при вул. Кутовського 22. „Народній Дім“, саля „Руського Касина“ II. пов. Вписи і інформації там-же від 2—5. листопада 1937., год. 5.30—7. веч.

— **„Золоті Ворота“ вже в продажі. — „Червона Калина“.** 2022

— **Зібрання Фільольогічної Секції НТШ** відбудеться в суботу 6. ц. м. в год. 18.30 у бібліотеці НТШ — для обговорення пляну видання староукраїнських житійних памяток і порішення актуальних справ Секції.

— **Посвячення памятника на могилі бл. п. Івана Белея.** В неділю 7. ц. м. відбудеться на Личаківському цвинтарі, на полі вище 100 кроків від памятника Івана Франка, посвячення памятника на могилі б. нач. редактора „Діла“, бл. п. Івана Белея. Видавнича Спілка „Діло“ запрошує на посвячення памятника на могилі свого довголітнього редактора все українське громадянство Львова. Посвячення памятника відбудеться в год. 11.30 вполудне.

— **Посвячення хреста на могилі добродія наших установ.** В неділю 7. ц. м. в год. 12. впол. відбудеться на Личаківському цвинтарі (поле ч. 73) посвячення нагробного хреста на могилі померлого 18. серпня ц. р. бл. п. надрадника міської управи Спиридіона Баньковського, який своїм завіщанням установив Народню Лічницю генеральним дідичем та полишив низку записів у хосен ріжних наших культурно-освітніх і гуманітарних установ. На це посвячення запрошує Рада Товариства „Народня Лічниця“ свояків і друзів Покійного, обдаровані ним установи та найширші кола українського громадянства.

— **Зміна льокалю „Сільського Господаря“.** Подаємо українському громадянству до відома, що Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар“ у Львові змінило від 1. XI. ц. р. льокаль, а саме перенесло свої бюра з дому при Ринку 10 до дому „Дністра“, вул. Руська 20, III. пов., тел. 230—53.

— **Виклади в Українському Науковому Інституті в Берліні.** В зимовому семестрі 1937/8 відбудуться в цьому інституті такі виклади: 8. ц. м. „Кредит і банковість на Україні“ — доц. дипл. інж. Р. Димінський; 9. ц. м. „Запорізькі козаки, їх історія та організація“ — доц. д-р Б. Крупницький; 12. ц. м. „Українці, москалі і поляки в етнографічних взаєминах“ — проф. д-р З. Кузеля; 16. ц. м. „Сучасна українська белетристика“ — проф. д-р І. Мірчук.

— **Припинення викладів у львівськім університеті.** Дня 3. ц. м. відбулося надзвичайне засідання академічного сенату, на якому розглядано справу димісії ректора, проф. Кульчинського на знак протесту проти бучі, яку влаштували ендецькі студенти підчас інавгурації академічного року. Сенат рішив одноголосно димісії ректора не приняти, тому, що ректор не мав змоги запобігти подіям, які обнизили повагу інавгураційної врочистости. Одночасно сенат заявив, що всякі маніфестації, які захитують повагу університетської влади, не можуть бути толеровані без огляду на те, з якої випливають спонуки. Повідомлений про це проф. Кульчинський згодився задержати становище ректора, а 4. ц. м. вранці оголосив на університетських мурах оповіщення такого змісту: „До часу привернення повного пошанування для академічної влади я рішив у кожному випадку насильства або повторення подій, що нарушують порядок, користати з управнення арт. 11. закону про академічні школи. Справу у викладових салях, що є головною причиною неспокоїв, беру у свої руки і поладнаю її до двох тижнів. У звязку з тим припиняю з нинішнім днем виклади і вправи аж до відкликання.“ У звязку з кровавими заворушеннями припинив ректор теж виклади у політехніці.

— **Криваві демонстрації у політехніці.** У четвер дійшло у львівській політехніці до протижидівських демонстрацій. На коридорі недалеко кабінету проф. Ціпсера побили кількох студентів-жидів, також на виділі інжинірії. Попалось і одному студентові-полякові. Потурбованими занялася рятункова стація, двох відвезли до шпиталю. Поліція розігнала на вул. Сапіги гуртки молоді, що збиралися біля політехніки.

— **Заборонили відзнаку й однострій** польської нац.-соціялістичної партії. М-ство внутрішніх справ відмовилось дати дозвіл носити однострій і відзнаку членам польської національно-соціялістичної партії. Відзнака ця це біло-червона свастика.

— **Нові польські щоденники у Львові.** Як повідомляє „Хвіля“, в найближчому часі пічнуть у Львові виходити три нові польські щоденники. Один із них п. з. „Курєр Народови“ мають видавати ендеки під патронатом б. сенатора і проф. Ґломбінського. Другий щоденник має називатися „Дзєннік Народови“, причому буде мати радикально-клерикальну закраску, бо редагувати його мають: бувший людовий діяч кс. Панась і радний міста Золочева кс. Лагош. Часопис буде спиратись на капіталах п. Корфантого, видавця катовицької „Польонії“. Врешті третій щоденник буде органом ОЗОН-у, не маючи нічого спільного з істнуючими вже у Львові польськими часописами.

— **Аналіза харчевих продуктів.** Міське заведення прозірки харчів у Львові перевело в жовтні ц. р. 1.225 аналіз харчевих продуктів і передало 118 справ до суду. На 546 прібок молока 20 мало збиране молоко, 14 домішку води. На 176 прібок сметани 49 мало замало товщу. На 11 прібок сира 2 були зі згливілого коровячого сира. На 257 прібок масла 5 було зароблених водою. У цинамоні заведення найшло дубову кору. На 29 прібок меду в 6-ох найшли забагато води. Вино у 3-ох прібках було фальшоване овочевим вином. Вода з міських водотягів не виявила ніяких змін.

— **Пасажирський рух на лісових залізницях у Східній Галичині.** М-ство комунікації признало концесію дирекції державних лісів на отворення пасажирського руху на лісових залізницях: Ворохта-Форощенка і Надвірна-Рафайлова. Залізничка з Ворохти до Форощенки іде на просторі 14 км., залізничка Надвірна-Рафайлова 34 км.

— **Новий костел.** У Германовичах, перемиського повіту, посвятили новозбудований костел. Посвятив єпископ д-р Томака, присутній був полк Бокиланін і делегат староства. Костел побудували в одному році при фінансовій помочі перемиської єпископської капітули і управи т-ва східних земель.

— **Що ділось в гімназії королеви Ядвиги?** Перед окружним суддею Циґаном станув у четвер 4. ц. м. відповідальний редактор щоденника „Мали Дзєннік“, що його видають оо. Францішкани в Непокалянові і львівський кореспондент Казимир Генрих Дранєвич, яких прокуратор притягнув до відповідальности за зневагу зі ст. 255 і 256 кк. Згаданий щоденник помістив три статті з гострими нападами на шкільну комісію, яка переводила антропометричні поміри між іншим у хлопячій гімназії м. Сенкевича і дівочій гімназії ім. королевої Ядвиги. Автор статтей закинув комісії, що дала показову лекцію порнографії та що дівчата мусіли ставати перед комісією як живий товар. На ці статті зареагував у соймі мін. Свєнтославський кажучи, що передає справу до суду. Кореспондент Дранєвич признався до авторства і покликав свідків на доказ, що дістав інформації від достовірних осіб. Суддя відложив розправу.

— **Нещасне кохання.** 20-літній Юрко Матерниш, послугач в аптиці Павла Зільберґа у Теребовлі застрілив із револьверу, який вкрав із бюрка аптикаря, наймичку Евгенію Ґавлюк і сам покінчив самогубством. Причина самогубства: нещасне кохання. Матерниш був жонатий, і як запевняє в листі, застрілив Ґавлюківну за її згодою.

— **Малини в листопаді.** Гарна й сонішня осінь сприяла в цьому році новому розвиткові деяких овочевих дерев і кущів. У Рудках у деяких городах зацвіли і достигли тепер удруге малини.

— **Арештують селян.** В понеділок 1. ц. м. поліція арештувала в селі Вербові, пов. Бережани Петра Костева і Дмитра Семчишина. Причина арештування невідома.

— **Грабунок.** В лісі коло Рожанки (Скільщина) на дружину гр.-кат. священика, Олену Левицьку, напало двох озброєних бандитів і стрільнувши в повітря на пострах, зрабували їй 55 золотих.

— **Влом на приходство у Страдчу.** В ночі з 2. на 3. листопада ц. р. доконано влому на приходство в Страдчу коло Львова і ограблено місцевого пароха о. Миколу Вояковського з річей вартости коло 1.000 зол. Вломники дістались крізь вікно до кімнати, де в тім часі ніхто не спав. Злодіїв сполошила дружина о. пароха, пані Вояковська, що ненадійно ввійшла зі світлом до кімнати. Треба зазначити, що на місяць перед вломом о. В. одержав анонімні погрози. Цікаве, за чим вломники шукали у фортепіяні поміж нотами. Поліція веде слідство.

— **Чотири залізнички в укр[а]їнських Кар[патах]** ... цьо[го] ... [н]а живий ... [в]ліз- ...

... що головні туристичні ... будуть вільні від нових граничних загострених приписів.

— **Українське пресове бюро в Ню Йорку** зорганізовано у вересні ц. р. під назвою „Українська Пресова Служба“. Бюро видало комунікат із заявою, що буде стояти на незалежницькому ґрунті та оборонятиме культурно-національні і політичні інтереси всіх українських земель та всіх українців у цілому світі.

— **Залізна руда на Закарпатті.** В іршавському зовіті на Закарпатті відкрито багаті зложа залізної руди, що містять в собі 50 прц. заліза. Більшу частину тієї руди замовили вже мадярські гути.

З кіна.

„ТИ, ЩО СВІТИШ У ГОСТРІЙ БРАМІ“.
(„Кіно: „ХИМЕРА“.)

Катастрофа поспішного поїзду; на листі вбитих появляється імя героя фільми, молодого інжиніра-хеміка Ришарда. Та не зважаючи на те, його наречена Марія вірить, що він живе. Ришард живе справді — його вхопила з розбитого поїзду шайка злочинців, щоби змусити його зрадити винахід нового вибухового матеріялу. Спроби втечі не вдаються, а що він не хоче зрадити тайни, йому загрожує смерть. Рятує його, посвячуючи власне життя, членка шайки Ірма, що переходить глибоку духову еволюцію на вид Ришардової нареченої, яка молиться перед чудотворним образом Остробрамської Богоматері у Вильні.

Не зважаючи на сенсаційний сюжет, фільма виведена зі смаком: світлини — як у найкращих польських фільмах — мистецькі, обсада роль добра, режисерія продумана і викінчена. Фільма має милу музичну ілюстрацію (м. ін. хори варшавської опери і... міської газівні), кілька добрих психольоґічних моментів (зокрема душевний конфлікт Ірми), кілька веселих сцен та зі смаком проведену релігійно-моральну тенденцію: віри і покути.

(г)

КІНО „МАРУСЕНЬКА“: ПРОПАЩИЙ ОСТРІВ.

Фільма дуже подібна сюжетом до тої, яку ми давніше вже бачили п. з.: „Шукачі перел“. Кульмінаційною її точкою є несамовита боротьба водолаза із велитенською звізданею на дні моря. Є моменти, які викликують у глядача тремтіння емоції, але дуже рідко, так, що цілість фільми пересічна.

У надпрограмі американська ревія п. з.: „Пяра ноженят“, нудна змістом, зате гарна декораціями.

КІНО „СТИЛЕВЕ“: „ВАРІЄТЕ“ ТА РЕВІЯ.

Поза фільмою, яку грали кілька тижнів тому у „Паляс“, іде на сцені ревія ансамблю М. Кондратського. На чоло цієї ґрупи далі ще вибивається М. Жеймівна, акторка з усестороннім талантом, особливо у тих пісеньках, коли вона грає та танцює одночасно. Найновіше танґо п. з. „Блакитне небо“ (козир прийдешнього танкового сезону) відтанцювали вдруге на бажання публики І. й А. Черловські дуже інтеліґентно. Цікаво була виведена ґротеска п. з.: „Розбройна конференція Ліги Націй“. Решта програми на пересічному рівні. **(ет.).**

—o—

Зі судової салі.

ЗА ГРАБУНКОВИЙ НАПАД.

Перед судом присяглих у Львові стануло в середу 3. ц. м. трьох селян з Маґерова, а саме: М. Чорнописький, М. Плішко, О. Теліга та Ю. Максимик. Акт обвинувачення каже, що в ночі з 28. на 29. квітня ц. р. до помешкання Г. Лянгера в Маґерові ввійшло 4-ох замаскованих грабіжників. Лянгер, його жінка і два сини прокинулись зі сну і вибігли до першої кімнати, де були грабіжники. Один з них крикнув „давай гроші“ і стрілив до Лянгера, який по кількох хвилинах помер. Опісля грабіжники стероризували жінку вбитого, забрали від неї коло 300 зол. і втікли. Коли син убитого Мойсей Лянгер вибіг за ними на подвіря, побачив сусіду Миколу Чорнописького, який заявив, що прибіг тому, бо почув крик і стріли. Довідавшись про вбивство Лянгера попав у розпуку, радив взвати лікаря і сам пішов на станицю поліції, щоб повідомити про грабунковий напад. Підчас слідства Лянгерова та один її син обтяжили підс. М. Чорнописького як провідника грабіжників і вбивника Лянгера. Тому він засів з трьома товаришами на лаві підсудних.

ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ 30.000 ЗОЛ.

Апеляційний суд у Львові розглядав в середу 3. ц. м. справу зловживань у Комунальній Касі Ощадности в Турці н. Стр. На лаві підсудних засіли: б. директор каси Ф. Вольф, ліквідатор каси Зільберт і двох урядовців: І. Немчик та Розалія Гірш. Окружний суд засудив Немчика на 5 років вязниці, Зільберта на 2 і пів року вязниці, Вольфа і Гіршівну по 6 місяців вязниці. Засуджені внесли апеляцію від цього присуду і тому станули перед судом.

—o—

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Склад нової Старшини Пов. Кружка „Р. Ш.“. В дописі, поміщеному в ч. 239. „Діла“ з 29. жовтня ц. р. пропущено одного члена новообраної Старшини Пов. Кружка „Р. Ш.“. Склад нової Старшини, вибраної на заг. зборах 28. жовтня ц. р., такий: голова д-р М. Рибак, члени: о. крил. Ів. Качмар, дир. Е. Міхаловський, дир. Дм. Пелешський, проф. Кушнова, дир. О. Сенечко, дир. А. Рейларович, проф. Ів. Гонтарський, п. В. Нагайський і п. В. Кебуз. **К-к.**

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

ГОРОДОК.

Повітова просвітянська нарада. Дня 28. X. ц. р. відбулася в Городку велика просвітянська нарада. Відкрив її голова городецької філії „Просвіти“ о. М. Думанський, витаючи інсп. Татомира, делегата Матірного Т-ва і представників 25 читалень повіту. Опісля відчитав о. голова ювилейний маніфест „Просвіти“, що його присутні вислухали стоячи. Слідував дальше превгарний освітньо-виховний реферат інсп. Татомира зі Львова, в котрому прелеґент у незвичайно приступний спосіб висував присутнім образ праці по читальнях. По рефераті вивязалась жива дискусія, особливо в справі переведення ювилею „Просвіти“. З місця видано потрібні зарядження, при чому о. голова звернув увагу присутніх на просвітянську дисципліну і візвав усі виділи читалень по кінець 1937 р. вирівняти свої зобовязання Матірному Т-ву. Висловив також гаряче побажання доложити всіх заходів, щоб Матірне Т-во „Просвіта“ святкувало свій ювилей без довжників. Урядовець філії п. Шевчик предоставив опісля вагу „Дару Просвіти“ і масового членства. Відтак перевів п. Татомир незвичайно влучну поговірку з присутніми на тему вислуханих промов. „Що ви запамятали собі з нинішньої наради?“ „Яка має бути праця в читальні?“ Виділові селяни з вдоволенням підчеркували, що вестимуть працю в читальнях: 1) з Богом, 2) перед забавами й імпрезами на перше місце видвигнуть книжку, 3) виховуватимуть доростаюче покоління в любові до свого та до книжки, будуть старатися перевиховати жіноцтво, щоб воно могло сповнити преважне завдання — виховати українські діти. Національний гимн закінчив цю направду вдатну нараду. Варто зазначити, що у нараді взяло участь 68 представників 25 читалень Філії (на всіх 29). З городецької інтеліґенції було ледви кілька одиниць.

СТАНИСЛАВІВ.

Нова станиця. Від листопада починає у нас діяльність нова українська станиця п. ф. „Транспорт“. Є це перша у Станиславові цього роду фірма, що займатиметься перевозово-спедиційними роботами. Не треба тут хіба пригадувати, що брак такого підприємства давався дуже в знаки, тому віримо, що „Транспорт“ у короткому часі гарно розвинеться, чого йому щиро бажаємо. **Б. Л.**

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ!

СОЛОТВИНА.

Районова освітня анкета. Дня 22. жовтня ц. р. відбулася в Солотвині районова освітня анкета, на якій був відпоручник Мат. Т-ва „Просвіта“ люстратор п. Ст. Корецький, що виголосив реферат про ювилей Мат. Т-ва. Для відсвяткування 70-ліття „Просвіти“ вибрано ювилейний комітет, який має підготовити ювилейні торжества по читальнях, як також районове свято в Солотвині.

СТРИЙ.

Ювилей Ольги Кобилянської. Філія Союзу Українок у Стрию влаштувала 24. жовтня ц. р. святочний ювилей з приводу 50-ліття літературної діяльности О. Кобилянської. Скликано сходини до салі „Сокола“ (Нар. Дім), у програму яких увійшли такі точки: Голова філії С. У. п. О. Миклясевичева виголосила привітальну промову. П. В. Свєнціцька (зі Львова) відчитала реферат про життя і творчість Ювилятки. Далі п. С. Юрчишин відчитала уривки з різних творів Кобилянської і накінець прочитано привітальний лист, що його зорганізоване жіноцтво Стрийщини вислало заслуженій Ювилятці. Національним гимном закінчено свято. Ширше стрийське громадянство поставилося байдужно до цього святкування і цю свою байдужність засвідчило масовою відсутністю. **Гість.**

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У. Г. А.!

КОПИЧИНЦІ.

Повітове Свято Книжки у 100-ліття появи „Русалки Дністрової“ відбулося 10. жовтня ц. р. заходом Філії „Просвіти“ в Копичинцях при співучасти хору Т-ва „Боян“ і читальні „Просвіти“ в Сухоставі. На програму свята зложилися: вступне слово м-ра О. Фірчука, голови Філії, та виступи хорів: „Бояна“ під проводом дир. народньої школи „Р. Ш.“ м-ра Чучкевича та хору читальні зі Сухоставу під проводом П. Пукаса і деклямація цьогож останнього. Ввесь час була тишна фантова льотерія, зложена з книжок та образів, які були виставлені на сцені, прикрашеній портретом Маркіяна Шашкевича, рушниками та національним прапором. У святі мали взяти участь хори читалень в Гадинковець, Пробіжної та Котюбинець, одначе вони без подання причини не прибули так, що голова Філії мусів це направлювати. Також деклматорка Сніжківна з Пробіжної не приїхала, щоб виголосити деклямацію. Публики було менше, як попередніми роками. На святі розпродано при помочі фантової льотерії книжок на к. 70 зол.

Відкриття „Бесіди“. Т-во „Бесіда“ перенеслося до нового льокалю в „Народнім Домі“, а саме до кімнати, де колись містився „Українбанк“, і з цієї нагоди Виділ „Бесіди“ улаштував вечором 30. X. ц. р. дансінґ для гостей та членів, які численно прибули на відкриття та весело провели час аж до ранніх годин. З тим днем „Бесіда“ має виглядн на кращий розвиток тому, що правдиво засипова обстанова і вигідна кімната повинні стягнути до т-ва всіх тих, котрі передтим не могли вигідно сидіти в шкільних лавках, які стояли в попередній кімнаті „Бесіди“. Виділ повинен зразом постаратися, щоби сходини членів були цікаві та приєднували не тільки самих шахістів.

Однотижневі вечірні популярні виклади. Філія „Просвіти“ розпочала цьогорічний осінньо-зимовий сезон вечірніми популярними викладами по читальнях. У програму викладів входить: історія України, література, культура, кооперація, гасло „свій до свого“, сільське господарство, природа і техніка. Виклади відбуваються кожного дня вечором і тривають 2 години. Викладають пп. дир. В. Пенцак, інж. Я. Муший, інж. Е. Стрільців, м-р З. Федьків, С. Монастирський та м-р О. Фірчук. Перші виклади відбулися в читальні „Просвіти“ на Котівці і тривали від 25. до 31. жовтня ц. р. включно. Дня 25. X. ц. р. відкрив виклади при участи 75 осіб голова Філії м-р О. Фірчук, опісля організатор Філії С. Монастирський викладав історію княжої доби, інж. Стрільців про природу і м-р Фірчук про українську літературу за княжих та козацьких часів. У дальших днях викладали інші прелеґенти. Зацікавлення викладами зростало з кожним днем, про що свідчить зріст числа учасників: з числа 75 при відкритті викладів це число зростало до 87, 114, 116, 125, а на кінцевих викладах було вже коло 200 слухачів. У кінцевім слові голова Філії подав дальші вказівки для слухачів, як вони самі повинні використати осінні та зимові вечорі, щоб поглиблювати знання тих предметів, про які були на викладах. — Чергові виклади будуть відбуватися в читальні на Куті.

Т-во „Стріла“ влаштувало 24. жовтня ц. р. для членів та гостей дансінґ у власній домівці, який стягнув більшу кількість осіб, що весело бавилися при звуках добірної музики. Дансінґом тим „Стріла“ закінчила рік своєї діяльности і на загальних зборах, які визначені на 8. XI. ц. р. в год. 4. попол., Виділ зложить звіт з цілорічної діяльности Т-ва.

РАДЕХІВ.

Величаве свято в честь Преч. Діви Марії. З приводу 900-літнього ювилею проголошення Пр. Діви Марії Покровителькою і Царицею України, відбулося заходом українських повітових установ Радехівщини в неділю 17. м. м. величаве свято в честь Пр. Діви Марії. Торжественну Службу Божу відправив о. дек. Дм. Шуль, парох Стоянова, при участи о. І. Купчинського, пароха Перетина й о. М. Зінковича, місцевого пароха. Проповідь про культ Пр. Діви Марії в українському народі виголосив о. Н. Марисюк ЧСВВ. з Жовкви. Церкву виповнили вщерть вірні. „Союз Українок“ та „Рідна Школа“ виступили зі своїми прапорами. — Пополудні відправлено молебен до Преч. Діви Марії і суплікацію з благословенням Найсв. Тайнами. Вечором відбулася в салі Народнього Дому святочна академія в честь Пр. Діви Марії. На програму зложилися: виступ дітей „Рідної Школи“, промова о. Н. Павлосюка з Полового, виступ мішаного хору під кермою д-ра Я. Селезінки, деклямації п. М. Королевої і м-ра І. Костюка, збірна молитва матерей-членниць „Союзу Українок“ та пісня-молитва „Владико Неба“. Академія пройшла з повним успіхом у вщерть виповненій салі громадянством місцевим і з повіту. Всі точки програми виконано прецизно та зі зрозумінням хвилини. Свято покінчилося відспіванням католицького та національного гимну і полишило серед місцевого громадянства незабуте враження. Організаторам цього свята належиться повне признання. **Гість.**

Спорт.

УКРАЇНА — СТШЕЛЄЦ.

Перший свій виступ на рінгу почне боксерська секція України вже цієї неділі (7. ц. м.) метчом за мистецтво Б-кляси. Цей виступ буде направду сенсаційний, бо боксерська секція України не має ще за собою записаної сторінки в боксерській карієрі, хоч поодинокі змагуни мають вже за собою навіть поважні спортові успіхи. Найбільшою боксерською сенсацією буде виступ Пашина б. змагуна Поділля в дружині України.

Наші боксери виступлять у такому складі: вага мухи — Тисьо, перо — Рудницький, легка вага — Ощудляк, півсередня — Левкович, середня — Микитин, півважка — Пацин, важка — Бордан.

Цей метч відбудеться у спортовій галі при вул. Яблоновських. Початок у год. 7.30 вечором. Білети в ціні 0.80—1.20 зол. Для шкільної молоді з одностроях 0.50 зол.

Нашим боксерам бажаємо з нагоди їх першого прилюдного виступу і першого мистецького метчу якнайкращих спортових успіхів та дальшої корисної праці.

Театри.

Великий Театр:

Пятниця, 5. XI. год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Субота 6. XI. год. 4. попол. „У святоіванську ніч" казка для дітей. Год. 7.30 веч. „Завтра неділя".

Театр Рівнородностей:

Пятниця 5. XI. год. 7.30 веч. „Жабонька".

Субота 6. XI. год. 7.30 веч. „Жабонька"

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ЗОЛОЧІВ:
5. XI. Ніч під Івана Купала.
6. XI. Муж двох жінок.
7. XI. Довбуш.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ПЕРЕМИШЛЬ (саля Робітничого Дому):
5. XI. Ніч під Івана Купала.

З Перемишля Театр виїздить на Лемківщину — Дубецько, Динів, Березів, Сянік, Риманів, Лісько.

КІНА.

АПОЛЬО: „Я була шпіоном" (Фрайлайн Доктор).
АТЛЯНТИК: „Кід Галягад".
ВАНДА: „Голгофта".
ҐРАЖИНА: „Шістнадцятилітня" з Ліль Даговер.
ЕВРОПА: „Їх сто й вона одна" (Д. Дурбін).
КАСІНО: „Коли цвітуть бози".
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Детектив із Голлівуду", „Забута симфонія".
МЕТРО: „Шарża легкої бригади".
МІРАЖ: „Август Сильний, король Польщі" із Тамарою Вишневською.
МУЗА: „Камелієва дама".
ПАКС: „Тоні з Відня" із славним хором „Віннер Зенгеркнабен".
ПАЛЯС: „Я збрехала" (Смосарська, Бодо).
РАЙ: „Вальзер Кармен" із Мартою Еґерт.
РІЯЛЬТО: „Бургтеатер".
СВІТ: „Кров на морі", „На згарищах щастя".
СТИЛЕВЕ: „Один поверх вище" і ревія
ТОН: „Трафальгар".
УТІХА: „Вожд червоношкірих" і ревія.
ХИМЕРА: „Ти що в Гострій світиш Брамі".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Мемфіс, Сакара, Гелюан".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 5. листопада 1937.

БЕРЛІН 15.00 Розр. музика, 20.40, 21.00 Симф. концерт, БУДАПЕШТ 17.00 Сюїта f-моль Баха, 19.30, 20.00 Нар. пісні в супр. циг. орх., 21.30, 22.000 Концерт квартету, ВІДЕНЬ 10.50 тенор, форт., 15.15 Пісні Найбахера, Вагнер барит., 17.00 Для дітей, 17.30 Соната на віол. і форт. Ґріґа, 18.35 Весела авд. для кожного, 19.25 Давні пробошники, 20.05, 21.00 „Маломіщани" ком. Коцебу, 22.20 Танк. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00, 20.00 Камер. концерт, 21.00 „День кінчиться", Серенада під зорями", квартет, орх., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття. МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 Вечір опер: „Іль фестіно" муз. комедія Маліпєра, „Сан Франціско д'Асізі" містерія Маліпєра, „Ля Самарітана" єванг. епізод Рефічі. ПРАГА 19.15 ар. пісні, 20.55, 21.00 Орх. концерт, РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00 Франція в пісні — вок. концерт, РИМ 17.15 Камер. концерт, 18.00 Рецитації, 18.50 Легка музика, 21.00, 22.00 Комедія Гольдонія, 22.15 Розр. музика.

Субота, 6. листопада 1937

БЕРЛІН 19.10 Розр. музика, 22.30 Танкова музика, БІЛГОРОД 18.45 Пісні, БУДАПЕШТ 17.00 Джез на два форт., 18.10 Циг. музика, 21.00 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 15.15 Рел. пісні, 17.55, 18.00 Нар. пісні, 19.25 Мельодії І. Штравса (батька та сина), 20.20, 21.00 „У 70 хв. довкола світа" вес. муз. авд., 22.10 Концерт на форт. і орх. Бресгена, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Музика, 21.15 Вес. мельодії, КОШИЦІ 13.30, 18.00 Для Закарпаття, 17.40 „Польська кров" оп. Недбаля (фрагм.), МІЛЯНО 17.15 Джез, 20.30, 21.00 Розр. музика, ПРАГА 20.15, 21.00 „Виноборя" оп. Недбаля, РАДІО ПАРІ 18.00 Для дітей, 21.30, 22.00 Симф. концерт, РИМ 19.20 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Ля прінчіпеса ді Ту Бек" оп. Ґаїта.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 5. листопада 1937.

6.15—8.00 Раншішня авдиція, 9.00, 11.15 Для шкіл: Воїцька авдиція, 11.40 Гайдн: Смичк. квартет ч. 68, оп. 3. ч. 5, гр. пл., 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Полудн. авд., 13.45 Сусп. гутірка, 13.50 Розр. музика з пл., 14.55 Біржа, 15.00 Гутірка: „Львів", 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Індійські казки, словно-муз. авд., 16.05 Гутірка з хорими, 16.20 Орхестра мандолиністів, 16.50, 20.00 Актуальна гутірка, 17.00 Чи праця господині дому може бути фахом, 17.15 Арії та пісеньки у вик. Дідур-Вікторової (мецосопран) у супр. форт., 17.50 Огляд видань, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Туристичний інформатор, 18.15 Два фортепіяни, 18.35 львівські портрети: Вартоломей Зіморович, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Театр Уяви: „Марнотратний син" ком. Ст. Трембецького, 19.40 Польська хоральна творчість, спів, форт., 20.10 Симф. концерт: орх., форт.; у перерві коло год. 21.00 Веч. денник., Гутірка 22.50 Ост. вістки, 23.00 Студіо молодих: поезії, норвеське оповідання.

Субота, 6. листопада 1937.

6.15—8.00 Раншішня авдиція, 11.15 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.40 Італ. пісеньки, пл., 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Пол. авд., 13.45 Концерт бажань, 15.20 Техн. скринька, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Театр Уяви для дітей: „Авантура в третій клясі", 16.15 Концерт дутої орх., 18.50, 18.35, 19.50, 20.55 Актуальна гутірка, 17.50 Наша програма, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 У роковини смерти Івана Геля: Хоральна авдиція у вик. муж. хору, 18.55 Програма на завтра, 19.00 „Про те, як дійсний кравчик шив звіряткам футерка" обр. для молодших дітей, Дискусія в читальні 20.00 Нар. капели, 20.45 Веч. денник, 21.00 Вальси: Поплавський тенор, форт., 21.45 „П. п. Тратаранські їдуть на Паризьку Виставу" скеч, 22.00 Концерт симф. орх., 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танкова музика з пл.

Радіокутик.

ОБСЛУГА РАДІОВИХ ПРИЙМАЧІВ.

Власники радіових приймачів переважно не знають як поводитися з апаратом. Продавці приймачів — купці, також недостаточно інформують своїх клієнтів у цій справі. Тому постараємось коротко поінформувати про обслугу і можливости різних радіоприймачів.

Детектор, найдешевший приймач, служить до прийому на слухальця найближчих або одної найближчої висильної станції. Цілу свою енергію цей приймач дістає з антени. Тому що в цьому апараті нема жадних змінцювальних елементів, треба головну увагу, при інсталяції криштального приймача, звернути на антену і уземлення, як на єдині джерела енергії.

Приймати з детектора на голосник без лямпового змінцювача можливо тільки тоді, коли антена і уземлення заінстальовані дуже добре, а також коли близькість висильної станції та вражливість голосника дозволить на досить сильний відбір. Крім цього сильний відбір вимагає ще сприятливих місцевих умовин, котрі згори трудно встановити.

Лямповий приймач, що засилюється з батерії мусить мати батерії відповідної сили напруження. Коли батерії ослаблюються, тоді прийом буває слабший та перериваний тріском. Радіоаматори мусять усвідомити собі, що лямпові приймачі до енергії, які вони дістають з антени, додають власну з батерії або мережі електричного струму, коли енергія передається лямпам приймача. В свою чергу лямпи апарату зужитковують енергію переважно на тепло і світло, а тільки в малій частині — на змінцення сприйнятої авдиції. Таким чином виходить, що для сильнішого відбору мусимо вживати більшого приймача або змінцювача. Не можна напр. двулямповим приймачем надавати авдиції для збірного слухання на вільному повітрі. Не слід також доводити приймача до максимум сили і обсягу, бо тоді одержуємо авдиції здеформовані і перериванї тріском, тим сильнішим, чим більше одержуємо змінцення.

Слід також відрізняти обсяг та селекцію приймачів. Під обсягом розуміємо кількість станцій, які може сприймати даний апарат. Селекцією називаємо здібність приймача до окремого відбору, незаколоченого станціями, що працюють на зближених хвилях. Ці прикмети приймачів залежать не від кількости ламп в апараті, а від кількости т. зв. строєвих обводів, що є немаче фільтрами, які очищують авдицію з перешкод, викликуваних іншими радіостанціями, які працюють у сусідстві в етері (маємо тут на увазі очевидно сусідство хвиль). Найчастіше вживаний у нас однообводовий приймач не може осягнути такої селекції і обсягу, як супергетеродина, яка має сім строєвих обводів.

Треба завжди памятати, що вживання найсильнішого приймача там, де не має він чого змінцювати, є без значіння, хоча це часто зустрічаємо. Несвідомі радіоаматори думають, що найліпшою прикметою приймача є те, що він приймає без антени. Це хибний погляд. Приймач, який працює без антени, звичайно приймає найближчу станцію, не кажучи про те, що працює він на найсильнішому змінценні і дає здеформований відбір.

Однак і такий апарат має антену, а саме: цією антеною є провід, що веде від електричної мережі чи батерії, або мережа дротів, які сполучують в середині приймача його основні частини.

Таким чином треба памятати, що доброї антени ніщо не заступить.

БІРЖА.

Львів, 4. листопада 1937.

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·68, 89·25, Доляри американські 5.29·00, 5.26·50, доляри канад. 5.29·00—5.26·50. Фльорени гол. 292·97—291·25, Франки фр. 18·06—17·56, Франки швайцарські 122.40—121.60, Фунти анґл. 26·32—26·16, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·50—16·50, Кор. дан. 117·49—116·65 Кор. норв. 132·23—131·25, Корони шв. 135·68—134·70, Ліри, італ. 21·60—21·00, Марки фінлянд. 11·63—11·20, Марки нім. 118·00 — 115·00, Шилінги австр. 98·50—97·50, Тель Авів 26·20—25·90, Марки нім. срібні 123·00 — 118·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 55·50, 55·75, 3 інв. 1 ем 69·00. серія 82·50, 3 пов. інв. 2 ем. 70·25, серія непот., 4 консол. 59·50, 59·75

Папери.

Банк Польський 108·50 Цукор 33·25 Вугіль 23·75, 23·50, Ліпьпоп 51·50, Моджеїв 9·75, Островець 25·00, Старахвичі 31·25, Габербуш 41·00.

Тенденція дещо сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 4. листопада 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·75 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·80 зол.
1 кг. масла експ. вкл. з опак.	2·80 зол.
молоко	15—16 сот.
яйця (копа)	4·40—4·45 зол.

Тенденція на масло і молоко слаба, на яйця вдержана.

Подяка.

На цьому місці складаю щиру подяку за лікарську опіку й поміч підчас моєї важкої недуги оцим Вп. ІІІ. лікарям: Вп. Д-рові Панчишинові, Д-рові Подолинському і Д-рові Кендзерському за їх часті відвідини в часі моєї недуги і неоцінені поради. Зокрема дякую щиро Вп. ІІІ. Д-рові Музиці та Д-рові Кордюкові, які дуже багато часу та труду присвятили в часі моєї довгої недуги. Дальше дякую за труд Вп. ІІІ. Доцентові Д-рові Мончевському та Д-рові Шумовському.

Львів, дня 4. XI. 1937.

Ольга Федейко.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори Союзу Українських Професійних Музик (Супром) відбудуться в **неділю 14. листопада** в год. 10.30 в малій салі Лисенка з таким порядком нарад: 1. Звіт з попередніх Зборів. 2. Звіти з діяльности Ради і поодиноких секцій. 3. Дискусія над звітами і уділення абсолюторії уступаючій Раді. 4. Вибір нової Ради. 5. Внески і запити. — Рада Супрому. 2021

КУПНО - ПРОДАЖА

ДЕРЕВЦЯ І КОРЧІ ОВОЧЕВІ, деревця до прикрас, бзи і рожі, найліпше садити в осені. Продажа з Фредрівських шкілок в подвірю Малопольського Рільничого Товариства, вул. Коперника 20, тел. 200-88. 2003 2—3

ОКАЗІЙНО до продажі машини до шиття різних систем, кравецькі, жіночі і шевські. Гданський, Коллонтая 2. 2018 1—13

МЕШКАННЯ

ПОКІЙ гарний умебльований, осібний вхід, ключ від брами, до винайму від 1. XI. для спокійного пана, може бути з харчем. Зголошення — Адм. „Діла" під „Вілля в околиці Личакова".

РІЖНІ

ВЗОРИ до гафту, найдешевше, наймодніші. Рисівниче заведення, Львів, Гетьманська 24. 5—6

БЮРО ПОЛАГОДИ у Варшаві Олени Васильчук, полагоджує всі справи торговельні та дає інформації, заощаджуючи зайву подорож до Варшави. У домівці Бюра постійний сальон-виставка „Гуцулка", що закуповує і приймає в комісову продаж вироби українського народнього мистецтва, промислу (килими, ліжники, вишивки, кераміку й деревляну різьбу). **Варшава, вул. Маршалковська 97 А, м. 2 (тел. 9-83-93).** 1652 19—30

СЛАВНИЙ психографольоґ ясновид Розенблюм приймає щодня, Львів, Ринок 11. 1993 4—4

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.